

DIALOGAS

2012 m. spalio 25 d.

ISSN 1392-1916

Nr. 39 (1011). Kaina 3,70 Lt

NEPRIKLAUSOMAS SAVAITRAŠTIS

Dvidešimt pirmieji leidybos metai

Zarasai: teismas atidėtas

AKTUALU 2 p.

Su ministru išeinantieji

Jei Liberalų sąjūdis neįeis į valdančiąją koaliciją, su ministru G.Steponavičiumi iš ŠMM turės pasitraukti aštuoni jo komandos žmonės: viceministrai V.Bacys ir N.Putinaitė, patarėjai G.Damijonaitis, R.Grumadaitė, A.Lakštauskas, J.Okunis, V.Mitalas ir visuomeninis patarėjas P.Subačius.

AKTUALU 3 p.

NEC: sprendimai bus priimami taip

ATGARSIAI 3 p.

Apie geltoną varlę stikliniame kube, arba Mintys apie naujųjų meninio ugdymo (dailės krypties) programų projektus

AKTUALU 5 p.

Mokytojai ir gydytojai darbe ujami dažniausiai

TYRIMAI 6 p.

Svarstymo objektas – MOKYKLINĖ MATEMATIKA

A.Vilimienė (UPC): „Kur suprimityviniama išvengiame: ar matematikos bendrosiose programose, ar jas įgyvendinant, ar vertinant mokinių pasiekimus?“

„DIALOGAS“ KLAUSIA 7 p.

Rašinio vertinimas (Pasakojamasis rašinys)

Z.Alaušienė: „Čia ėmiau svarstyti, kaip mokytojas išmokys į neliteratūrinį rašinį būtinai įterpti literatūrą, be to, ne paties pasirinktą, bet nurodytą...“

8 p.

Mokyklų internetinių puslapių klaidos

13 p.

Žitos Šliogerienės nuotr.

■ Artūras Zuokas ir Gintaras Steponavičius. Ant atsarginių suolelio?

Kaip G.Steponavičius ministru buvo?

Lemiamo žodžio dėl naujojo Seimo sudėties Lietuvos rinkėjai dar neištarė. Tačiau „Dialogas“ švietimo ir mokslo ministrui Gintarui Steponavičiui jau ruošia vietą politikų, vadovavusių „prioritetiškai valstybės remiamai visuomenės raidos sričiai“, galerijoje.

Ką parašyti prie jo portreto? Kokie buvo stiprieji ministro veiklos aspektai? O kas jo darbe buvo tobulintina?

Ir mokytojams, ir liberalams

Niekas Lietuvoje jau nesistebi, kai vyriausybės vadovu tampa daugiausia balsų rinkimuose laimėjusios partijos pirmininkas. Tokia praktika tapo savaime suprantama – po rinkimų svarbiausių politinių problemų sprendimui vadovauja lyderis partijos, kuria rinkėjai

pasitikėjo labiausiai. Tačiau niekas, deja, nesišėbi ir tuomet, kai vadovauti švietimui – anot įstatymo, „prioritetiškai valstybės remiamai visuomenės raidos sričiai“ – stoja silpnas pozicijas partinėje hierarchijoje užimantis politikas. O juk menkas partinis ministro statusas dažnai byloja, kad švietimo prioritetiškumas tai partijai yra visai ne prioritetas.

Menko partinio statuso G.Steponavičiui

neprikiši – jis yra vienas iš valdančiosios koalicijos partnerių – Liberalų sąjūdžio pirmininko pavaduotojas. Pažymėtina, jog nė vienas tokias svarbias pareigas savo partijoje einantis Lietuvos politikas švietimo ir mokslo ministro pareigų dar nebuvo ėmęs. Ši aplinkybė vertė G.Steponavičių rūpintis ne tik šalies švietimo, bet ir savo partijos reikalais, ir tai, nežinia kaip švietimui, tačiau partijai ir politikui G.Steponavičiui reikalų nepagadino. Nors mokytojai bei jų profesinės sąjungos liko patenkinti ir ne visais per ketvertą kadencijos metų padarytais ministro sprendimais, pirmo turo rinkimų į Seimą rezultatai rodo, kad Liberalų sąjūdžio rėmėjų per tą laiką Lietuvoje padaugėjo dvigubai.

Nukelta į 4 p. ►

Mitinguotojai gavo ŠMM atsakymą

„Išnagrinėję Lietuvos švietimo profesinės sąjungos (LŠPS) ir LŠDPS Žemaitijos regiono profesinių sąjungų susivienijimo mitingo „Profsąjungos – prieš švietimo saulėlydį“ reikalavimus, galime teigti, jog išpėjamojo streiko metu pateiktų dviejų reikalavimų įgyvendinime Jūs dalyvaujate tiesiogiai, t. y. dirbdami Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. V-334 sudarytoje darbo grupėje siūly-

mams dėl Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodikos ir švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo pakeitimo parengti. Todėl turėsite ir turite galimybę teikti konkrečius, konstruktyvius siūlymus dėl Mokinio krepšelio metodikos bei pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos.

Nukelta į 2 p. ►

Kitas (40) DIALOGO numeris dėl Visų šventųjų dienos prenumeratorių pasieks lapkričio 2 d.

Zarasai: teismas atidėtas

Zarasų pedagogų profsąjunga, grąsinusi trečiadienį (10 24) atnaujinti streiką (plačiau – 3 p.), persigalvojo. „Nusprendėme ugdymo proceso netrikdyti, kadangi jis ir taip bus sutrikdytas – vyks teismai, daug mokytojų bus iškvieisti į teismus kaip liudininkai“, – naujienų agentūrai BNS sakė Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos (LSDPS) Zarasų r. susivienijimo pirmininkas A.Navickas.

Užuot atnaujinę streiką, Zarasų rajono švietimo darbuotojai trečiadienio (10 24) rytą prie dviejų mokyklų – Zarasų „Santarvės“ pradinės bei Dusetų Kazimiero Būgos gimnazijos surengė piketus. Jais, anot A.Navicko, protestuojama prieš mokyklų vadovus, kurie padavė profesinę sąjungą į teismą.

Spalio 24 d. įvykęs teismas posėdį atidėjo lapkričio 9 dienai ir paprašė patikslinti ieškinį.

Mokinių tėvai galės matyti, ką vaikas valgo

Šiaulių mokyklos tapo vienomis pirmųjų šalyje, kur mokiniai valgyklose už maitinimą gali atsiskaityti elektroniniu būdu naudodami elektroninį mokinio pažymėjimą. Šiuo metu tobulinama ir pažymėjimo kontrolės paslauga – po kurio laiko, prisijungę prie sistemos internete, tėvai galės patikrinti ne tik, kiek jų vaikai išleidžia pietums, bet ir kokius konkrečiai patiekalus renkasi. Tokiu būdu ketinama prisidėti prie sveikos ir subalansuotos vaikų mitybos skatinimo.

Išigyjantiems maistą mokyklų, kuriose įdiegta minėta galimybė, valgyklose Šiaulių Jovaro bei „Rasos“ progimnazijų ir Šiaulių Didždvario gimnazijos mokiniams užtenka pridėti savo pažymėjimą prie specialaus atsiskaitymo aparato – elektroninės sistemos terminalo. Tam, kad moksleiviams atsiskaityti būtų patogų, skirtingai nei naudojantis bankų kortelėmis, jokio kodo įvesti nereikia. Pasak paslaugos diegėjų, ši paslauga mokiniams ir jų tėvams suteikiama nemokamai ir nieko papildomai nekainuoja.

Tarptautinių debatų finalas

Praėjusį penktadienį (10 19) Vilniuje vyko VI moksleivių konkurso „Tarptautiniai jaunimo debatai“ finalas. Vokiečių kalba vykusiuose debatuose intriguojančia ir aktualia tema „Ar už religinės neapykantos kurstyimą turėtų būti taikomas baudžiamasis persekiojimas?“ moksleivė iš Vengrijos G.V.Szabo nurungė kitus tris finalininkus ir buvo tituluota geriausia 2012 metų debatininke.

Atrankiniame finalo ture dalyvavo ir du Lietuvos moksleiviai – M.Gudavičius iš Vilniaus Mikalojaus Daukšos vidurinės mokyklos ir R.Matulevičiūtė iš Vilniaus licėjaus.

Tarptautiniai jaunimo debatai – tai vokiečių kalbos besimokantiems aukštesniųjų klasių mokiniams skirtas konkursas. Šis projektas skatina dalyvius aktyviai domėtis ir kritiškai pažvelgti į aktualias politines ir socialines temas bei prisideda prie politinio švietimo.

APKLAUSA

ŠMM vairą patiki socialdemokratams

Pirmasis rinkimų į Seimą turas pasibaigė atidengdamas neregėtus sūkčiavimo, papirkinėjimo skandalus ir Vyriausiosios rinkimų komisijos („amžinas“ pirmininkas Z.Vaigauskas) bejėgystę.

Šį sekmadienį (10 28) mūsų aktyvumo laukia antras rinkimų turas. Nenureikšminkime jo, nes kol kas teisrinkome pusę Seimo.

Kadangi jau pirmajame ture išaiškėjo, kurios partijos patenka į Seimą, praėjusią savaitę internetų (www.dialogas.com) klausėme: „Į kurios partijos atstovo rankas įduotumėt švietimo ir mokslo ministerijos vairą?“

Į Socialdemokratų partijos – 40 proc.;

Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų partijos – 24 proc.;

Liberalų sąjūdžio – 12 proc.;

Darbo partijos – 7 proc.;

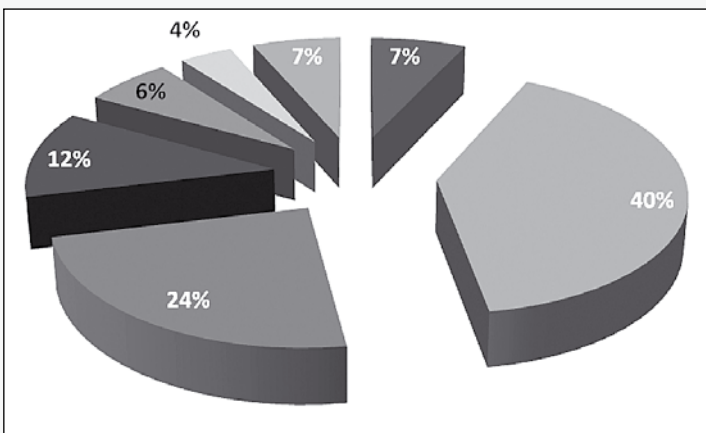
Lietuvos lenkų rinkiminės akcijos – 7 proc.;

Drąsos kelio – 6 proc.;

Partijos „Tvarka ir teisingumas“ – 4 proc.

Taigi dauguma respondentų pasirinko socialdemokratų.

Įdomu, kad nesenoje „Dialogo“ apklausoje, kurioje teiravomės, už kurią partiją mūsų skaitytojai žada balsuoti, respondentų balsai pasiskirstė kitaip. Tada 17 proc. nuomonę pareiškusiųjų rinkosi Tėvynės sąjungą-Lietuvos krikščionis demokratų, 14 proc. Lietuvos socialdemokratų partiją, 3 proc. Liberalų sąjūdį ir net 23 proc. Darbo partiją.

Puslapyje – „Dialogo“ inf.

Prezidentė kreipėsi į Konstitucinį Teismą

Antradienį (10 23) Prezidentė D.Grybauskaitė kreipėsi į Konstitucinį Teismą (KT) prašydama įvertinti precedento neturintį Seimo rinkimų atvejį Zarasų–Visagino vienmandatėje rinkimų apygardoje. Šalies vadovės teigimu, tik KT gali vertinti ir tirti Vyriausiosios rinkimų komisijos (VRK) sprendimus bei išaiškinti, ar nebuvo pažeistas Seimo rinkimų įstatymas. Pasak Prezidentės, tai pirmas atvejis šalies istorijoje, kai Seimo rinkimų rezultatai yra pripažinti negaliojančiais jau pirmajame rinkimų ture, todėl KT išvada yra labai svarbi tolesnei demokratinės valstybės raidai.

Prezidentės spaudos tarnyba priminė, jog pagal Seimo rinkimų įstatymą ir KT išaiškinimus, kreiptis į KT su paklausimu dėl išvados, ar nebuvo pažeistas rinkimų įstatymas per Seimo narių rinkimus, galima tik dėl VRK patvirtintų galutinių Seimo rinkimų rezultatų.

„VRK rinkimų rezultatus Zarasų–Visagino rinkimų apygardoje pripažino negaliojančiais. Tai reiškia, kad balsavimas šioje apygardoje yra pasibaigęs ir bus organizuojami pakartotiniai rinkimai. Kitose apygardose, dėl kurių gauti skundai, rinkimai nėra pasibaigę, todėl kreiptis į Konstitucinį Teismą nėra teisinio pagrindo“, – sakoma Prezidentės spaudos tarnybos pareiškime.

Seime bus minimos dviejų Konstitucijų sukaktys

Penktadienį (10 26) 10 val. Seimo Kovo 11-osios salėje vyks konferencija „Lietuvos konstitucingumo raida“. Ji skirta paminėti 1922 metų LR Konstitucijos 90-metį ir 1992 metų LR Konstitucijos 20-metį. Į konferenciją pakviesti ir Konstitucijos egzamino nugalėtojai. Kvietimai jiems bus įteikti šiandien (10 25) per apdovanojimų ceremoniją prezidentūroje.

Konferencija bus tiesiogiai transliuojama internetu adresu http://www3.lrs.lt/pls/inter/w2008_home.dabariseime bei per TV – programa „Seimas – tiesiogiai“.

Žemaičiai kviečia prie derybų stalo

Spalio 12 d. Telšiuose posėdžiavusi Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos (LSDPS) Žemaitijos regiono susivienijimo Pirmininkų taryba priėmė kreipimąsi į LSDPS narius, susivienijimų pirmininkus ir LSDPS koordinavimo tarybos narius.

„Siekdami sukurti socialinio dialogo modelį, neleidžiantį ŠMM valdininkams piktnaudžiauti savo vadovaujančia padėtimi, išsaugoti mūsų organizacijos vienybę, kviečiame į derybas lygiateisiais pagrindais, tačiau nedalyvaujant A.Bružui bei jo patarėjui V.Vižiniui, dėl kurių kaltės ir įvyko pirmasis profesinės or-

ganizacijos skilimas, LSDPS Žemaitijos regionas suspendavo savo veiklą ir savarankiškai, be centro pagalbos bei teisinės paramos, toliau atstovauja savo narių teisėms visais lygmenimis. Derybų metu aptarsime visus organizacinius klausimus, pasikeisime nuomonėmis ir numatysime tolimesnės veiklos gaires“, – sakoma kreipimesi. Jame taip pat konstatuojama, kad vidinę LSDPS konfrontaciją inspiravo LSDPS pirmininko A.Bružo veikla, ir kviečiama „visus blaiviai įvertinti pirmininko A.Bružo vadovavimo stilių bei metodus“.

Žemaičiai pritaria LSDPS Vil-

niaus m. susivienijimo konstatuotiems faktams dėl skuboto ir neparengto suvažiavimo, dėl profesinės sąjungos įstatų projekto.

„Griežtai pasisakome prieš bandymą neskaidriai administruoti profesinės sąjungos lėšas. Kategoriskai nesutinkame nei su LSDPS suvažiavimo delegatų kvotų skyrimo principais, nei su bandymu vėl uzurpuoti demokratiniams pagrindais turinčios vadovautis organizacijos valdžią tol, kol vyksta teisminiai procesai bei vyksta LSDPS ūkinės finansinės veiklos ikeisminiai tyrimai“, – teigia Žemaitijos švietimo darbuotojų atstovai.

T.Babrauskienė: pedagogų rengimas keistinas

Pirmadienį (10 22) išplatintame pareiškime Lietuvos švietimo profesinės sąjungos (LŠPS) tarptautinė sekretorė T.Babrauskienė teigia, jog Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) švietimo ekspertai dar 2002 m. pažymėjo lėtą pedagogų rengimo pertvarką Lietuvoje. Dėl to, jų manymu, Lietuvos pedagogai nepakankamai parengiami švietimo kaitai.

„Tačiau jau dabar galima teigti, jog eilinį kartą 2013 m. biudžete numatytas švietimo sektoriaus išlai-

dų (išlaidomis mūsų Vyriausybė vadina investicijas į švietimą) mažinimas neleis užtikrinti Lietuvos mokytojams naujų galimybių ir net teisių, kurias numato vasarą patvirtinta Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija: pvz., teisę periodiškai gauti iki vienerių metų trukmės kvalifikacijos tobulinimo stažuotę, jos metu neprarasti gaunamo atlyginimo, teisę į stažuotes Lietuvos ar užsienio švietimo įstaigose ir akademines studijas“, – tikina LŠPS atstovė.

LŠPS dar kartą priminė politi-

kams, kad tolesnė Lietuvos ekonominė pažanga, kurią lemia švietimo pažanga ir ugdymo kokybė, labai priklausys nuo mokytojų pasirengimo dirbti naujomis sąlygomis, todėl pedagogų rengimo ir tobulinimosi sistema Lietuvoje turi būti iš esmės pakeista ir praktiškai pritaikyta mokymosi visą gyvenimą reikmėms. „Bet koks beatodairiškas valstybės švietimo sektoriaus finansavimo mažinimas neleis užtikrinti šių pokyčių, turėsiančių neigiamą poveikį šalies augimui“, – sako T.Babrauskienė.

Mitinguotojai gavo ŠMM atsakymą

► *Atkelta iš 1 p.*

Paskutiniame darbo grupės posėdyje (2012 09 26) buvo išsakytos nuomonės, orientuojančios daugiau į etatinį (eksperimentinį) pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimą. Pritarus eksperimentinio darbo apmokėjimo tvarkos aprašui, jame rastų vietą ir jūsų siūlymas dėl kon-

taktinių valandų pedagoginės normos nustatymo bei kiti konstruktyvūs siūlymai“, – teigiama Švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM) Švietimo kokybės ir regioninės politikos departamento atsakyme į reikalavimus, kuriuos iškėlė mitingą prie ministerijos rugsėjį organizavusios profesinės sąjungos.

Dar galite aplankyti premjerą A.Kubilių

Vyriausybė sudaro galimybę moksleiviams kiekvieną trečiadienį apsilankyti Vyriausybės rūmuose. Spalio 31 d. dar laisva. Registruotis galite <http://www.lrvk.lt/lt/veikla/moksleiviai/>.

9–10 klasių moksleiviams, lankantiems pilietinio ugdymo pamokas, specialiai organizuojamos ekskursijos. Jų metu moksleiviams suteikiama neeilinė galimybė susipažinti su Vyriausybės veikla, dalyvauti Vyriausybės posėdyje ir „iš vidaus“ pamatyti, kaip yra priimami svarbiausi valstybės sprendimai.

Ekskursijos metu moksleiviai ne tik sužino apie valstybės valdymą, bet ir susipažįsta su Vyriausybės rūmais, jų istorija, apžiūri per oficialius vizitus Vyriausybės vadovams dovanotų suvenyrų ir dailės kūrinių ekspozicijas bei turi galimybę įsiamžinti bendroje grupės nuotraukoje.

Programoje numatoma: ekskursija Vyriausybės rūmuose ir apsilankymas premjero kabinete; Vyriausybės veiklos pristatymas; dalyvavimas Vyriausybės posėdyje.

■ A.Kubilius

Elenos Tervidytės nuotr.

Nueinančiai Vyriausybei rūpi slėniai

Vakar (10 24) Vyriausybės posėdyje buvo svarstytas 2007 m. kovo 21 d. nutarimo Nr. 321 „Dėl Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimo ir plėtros koncepcijos patvirtinimo“ pakeitimas.

➤ ATGARSIAI

NEC: sprendimai bus priimami taip

R.Dilienė, N.Bartašiūnienė „Nemažas siurprizas. Pamąstymai apie Trojos arklių, Sfinkso mįslę ir vertinimo instrukcijos projektą“ („Dialogas“, 2012, Nr. 38)

Nacionalinio egzaminų centro (NEC) komentaras:

Paskelbus 2013 metų lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio ir mokyklinio brandos egzaminų vertinimo normų projektus ir prasidėjus diskusijoms dėl jų, norėtume trumpai paaiškinti, kaip buvo iki šiol ir kaip ateityje bus priimami sprendimai dėl lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminų vertinimo normų.

2011 metais patvirtinus Lietuvių kalbos ir literatūros egzaminų programą, kurioje nustatyti vertinimo kriterijai ir jų svoriai, buvo sudaryta darbo grupė, kurios viena iš užduočių buvo parengti lietuvių kalbos ir literatūros egzaminų vertinimo normas. Į šią grupę buvo įtraukti brandos egzaminų programos rengėjų, vertinimo komisijų (mokytojų, vertinusių abiturientų, baigiančių mokyklą tautinių mažumų kalbomis ir lietuvių mokomąja kalba), užduočių rengėjų atstovai, mokslininkai,

patyrę mokytojai, turintys skirtingus požiūrius į egzaminų programų realizavimą.

NEC nuolat deklaravo, kad pritars profesionaliam lietuvių bendruomenės sutartam sprendimui dėl vertinimo normų. Kad darbo grupės parengti vertinimo normų variantai, kurie, beje, buvo suprojektuoti įvykusių egzaminų kandidatų darbų vertinimo pagrindu, būtų ne tik ekspertų sumodeliuoti teoriniai modeliai, buvo nusprę-

ta, kad ir vertinimo normų variantai, ir atskiros tų normų vertinimo kriterijų dalys turi būti patikrintos ir įvertintos nepriklausomų tyrėjų – modeliavimo procese nedalyvavusių mokslininkų – atliktu tyrimu.

Atsižvelgiant į bandomojo tyrimo rezultatus, mokslininkų rekomendacijas ir mokinių darbus vertinusių mokytojų pastabas, darbo grupės parengtas vertinimo normų projektas paskelbtas svarstyti lietuvių bendruomenei.

Dabar renkame atsiliepimus apie paskelbtus normų projektus ir vykdome įvairius mokymus būsimiems vertintojams, juose dalyvauja daugiau kaip 900 mokytojų. Šių mokymų metu ne tik nagrinėjamas vertinimo normų projektas, bet ir kaupiami atsiliepimai ir pasiūlymai dėl normų tikslinimo, jei prireiktų. Išbandžius vertinimo normas vertinimo seminarų metu su mokymuose dalyvaujančiais mokytojais, darbo grupė parengs galutinį vertinimo normų projektą, kuris iki lapkričio 15 d. bus teikiamas Vertinimo komitetui aprobuoti, tuomet patvirtintos ir paskelbtos lapkričio 15 d. Iki gegužės mėnesio bus vykdomi vertinimo standartizavimo mokymai pagal patvirtintas vertinimo normas.

NEC dėkoja visiems mokytojams, pareiškusiems konstruktyvią nuomonę ir profesionalius pasiūlymus.

Su ministru išeinantieji

Švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius iki rinkimų rezultatų paskelbimo dar kedeno plunksnas ir leisdavo suprasti, kad ruošiasi antrai kadencijai. Po pirmo rinkimų turo G.Steponavičiaus „snapelis nulinko“, nors Liberalų sąjūdis ir laimėjo 7 vietas Seime. Didžiausias netikėtumas Liberalų sąjūdžio vicepirmininkui, ko gero, buvo pralaimėjimas savoje Lazdynų apygardoje – čia rinkėjai Steponavičiui pirmą kartą parodė „nosį“ ir daugiau balsų atidavė seniūnui.

Tačiau net jeigu apygardoje G.Steponavičius ir pralaimės, jis darbą Seime jau užsitikrino.

Daug dramatiškesnė yra Vaido Bacio situacija. 2010 m. Vyriausioji tarnybinės etikos komisija konstatavo, jog švietimo ir mokslo viceministras V.Bacys pažeidė Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymą.

Dirbdamas Šiaulių Didždvario gimnazijos direktoriumi, jis mokinio krepšelio lėšas naudojo autoriniams honorarams bei atlyginimams už konsultavimą sumokėti. Valsybės kontrolė nustatė, kad gimnazija net 275,8 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšų panaudojo ne pagal tikslinę paskirtį. Nenorėdama su tuo sutikti gimnazija kreipėsi į Švietimo ir mokslo ministeriją, prašydama paaiškinti, ar tikrai ji, kaip teigia Valsybės kontrolė, netinkamai naudojo mokinio krepšelio lėšas. Ministerija, žinoma, atsakė, kad lėšos panaudotos tinkamai, nes atsakymą rengė ne kas kitas, o tas pats buvęs gimnazijos direktorius V.Bacys, tik jau einantis viceministro pareigas.

Pagal Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos sprendimą, patvirtinusį, kad jis sumaišė privačius ir visuomeninius interesus, V.Bacys negali dirbti valdininko darbo 3 metus. Mūsų įstatymų logika žavi: viceministru dirbti gali, o vyr. specialistu ministerijoje ar direktoriumi mokykloje – ne. Tačiau įstatymai yra įstatymai, net jei jie nelogiški – privalu jų laikytis.

Tad kur įsidarbins viceministro posto netekęs V.Bacys, klausimas nėra toks paprastas. Gal iš Šiaulių į Vilnių jį pasikvietęs G.Steponavičius ir toliau globos bendražygį ir kokį nors darbėlį pasiūlys?

Jei Liberalų sąjūdis neįeis į valdančiąją koaliciją, su ministru G.Steponavičiumi turės pasitraukti aštuoni jo komandos žmonės: viceministrai V.Bacys ir N.Putnaitė, patarėjai G.Damijonaitis, R.Grumadaitė, A.Lakštauskas, J.Okunis, V.Mitalas ir visuomeninis patarėjas P.Subačius.

Kaip žinia, P.Subačius etato neturėjo, bet galių, regis, turėjo kaip visi kiti keturi patarėjai kartu sudėjus. Šis žmogus sau leisdavo telefonu institucijos vadovui sakyti: „Jei nepadarysi taip, kaip sakau, gali rašyti prašymą, kad atleistų tave iš darbo.“ Vienas kitas neišsiganęs išsiaiškino, kad tokių įgaliojimų ministras savo visuomeniniam patarėjui nėra suteikęs.

Taigi ši išeinančiųjų komanda buvo gana spalvinga. Galėtų kai kurių spalvų ateisiančioje ir nebūti.

„Dialogo“ inf.

Pagrindinis klausimas – ar streikas teisėtas

Zarasų rajono mero ir Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos (LŠDPS) Zarasų rajono susivienijimo pasirašytame susitarime numatyta galimybė streikavusiems darbuotojams apmokėti 50 proc. darbo užmokesčio. Įstatymai įpareigoja biudžetinių įstaigų vadovus užtikrinti jiems paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą ir rezultatyvumą. Valstybinės darbo inspekcijos internetiniame puslapyje išaiškinta, kad biudžetinė įstaiga susitarti dėl darbo užmokesčio mokėjimo streiko metu gali tik tais atvejais, jei streikas yra teisėtas.

Manydami, kad yra požymių, jog streikas neteisėtas, Zarasų „Ažuolo“, Dusetų Kazimiero Būgos gimnazijų, Zarasų Pauliaus Širvio progimnazijos, Zarasų „Santarvės“ pradinės ir Zarasų meno mokyklos direktoriai kreipėsi į teismą dėl streiko teisėtumo nustatymo (Zarasų sporto centras rengia ieškininius dokumentus). Tuo atveju, jei teismas pripažins, kad streikas buvo teisėtas, bus išmokėta streikavusiems 50 proc. darbo užmokesčio už streiko dienas. 11 darbo dienų streikavę mokytojai ir kiti darbuotojai neteko daugiau kaip 125 tūkst. Lt.

Beje, tik Zarasų „Ažuolo“ gimnazijoje, „Santarvės“ pradinėje ir Meno mokyklose pasirašyti susitarimai dėl streiko nutraukimo. Pažymėtina, kad DK 84 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad pasibaigus streikui darbai turi būti atnaujinami ne vėliau kaip kitą darbo dieną. Streiko nutraukimo susitarimai nėra pasirašyti Dusetų K.Būgos gimnazijoje, Zarasų P.Širvio progimnazijoje ir Sporto centre. Nors šiose mokyklose nuo rugsėjo 27 d. vyksta užsiėmimai, visi darbuotojai dirba.

Spalio 16 d. meras pakvietė susitikti streikavusių mokyklų direktorius su mokyklų profesinių organizacijų pirmininkais. Susitikimo metu aptarta mero ir profesinės sąjungos pirmininko susitarimo vykdymo eiga. Profesinės sąjungos atstovai nerimavo dėl numatomų teisminių ginčų, siūlė atsiimti ieškinius ir nedelsiant, iki spalio 19 d., sumokėti darbo užmokesčių už streiko metu nedirbtas dienas. Direktorai vienareikšmiškai pareiškė, kad galės mokėti už streiko dienas tik tuo atveju, jei streikas yra teisėtas, kitaip jų veiksmai prieštarautų įstatymams.

Šiomis dienomis Zarasų profesinių sąjungų susivienijimas informuoja ketinantis atnaujinti streiką spalio 24 d., t. y. tą dieną, kai Zarasų apylinkės teisme bus nagrinėjamas rugsėjo mėnesį įvykusio mokytojų streiko teisėtumo klausimas.

Streiko atnaujinimo procedūra yra tokia pati kaip ir streiko skelbimo procedūra. Mokyklų direktoriams nėra įteikti sprendimai dėl streiko atnaujinimo, kaip to reikalauja įstatymai. Todėl darytina išvada, kad profesinės sąjungos ketinimas spalio 24 d. atnaujinti streiką neturi teisinio pagrindo.

Dar kartą kviečiame LŠDPS Zarasų rajono susivienijimą objektyviai vertinti susidarancias aplinkybes, konstruktyviai bei korektiškai spręsti problemas netrikdant ugdymo proceso.

Zarasų rajono savivaldybės administracijos inf.

Redakcijos komentaras. Naujausia informacija iš Zarasų – 2 p.

Puslapyje – Elenos Tervidytytės nuotraukos

Kaip G.Steponavičius ministru buvo?

▷ Atkelta iš 1 p.

Atlikime veiklos auditą

„Stiprieji, mano požiūriu, G.Steponavičiaus politinio vadovavimo ministerijai aspektai yra dėmesys ikimokykliniam ugdymui, mokyklų renovacija bei ugdymo aplinkos tobulinimas ir aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimas. Tobulinti, manau, reikėtų veiklą, susijusią su naujos nacionalinės švietimo strategijos parengimu, su iniciatyvomis organizuoti prasmingą visuomenės dalyvavimą susitarimuose dėl tolesnių švietimo prioritetų. Kitas tobulintinas veiklos aspektas – partnerystė, konsultacijomis ir socialiniu pasitikėjimu grindžiamas vadovavimo stilius“, – sako Mykolo Romerio universiteto Politikos ir vadybos fakulteto dekanas Algirdas Monkevičius. Tokią nuomonę keliose vyriausybėse švietimo ir mokslo ministru dirbęs pedagogas „Dialogui“ išdėstė paprašytas nurodyti 3 stipriuosius ir 2 tobulintinus G.Steponavičiaus vadovavimo ŠMM aspektus.

A.Monkevičius:

Tobulintinas veiklos aspektas – partnerystė, konsultacijomis ir socialiniu pasitikėjimu grindžiamas vadovavimo stilius.

Kiek kitokias ministro veiklos „išorinio vertinimo“ išvadas „Dialogui“ pateikia Lietuvos mokyklų vadovų asociacijos (LMVA) viceprezidentas, Kaišiadorių r. Algirdo Brazausko gimnazijos direktorius Stanislavas Bernikas. Bene stipriausiu ministro G.Steponavičiaus veiklos aspektu jis laiko pirmuosius ir realius popierizmo mažinimo mokyklose žingsnius. Nors direktorius mato, jog ministro pastangoms didinti mokyklų savarankiškumą ne visi socialiniai partneriai pritaria, o kai kurios pagaliau įvykdytos aukštojo mokslo reformos detalės yra tobulintinos, šiuos G.Steponavičiaus vadovavimo ministerijai metu padarytus darbus LMVA viceprezidentas irgi vertina teigiamai.

Labiausiai tobulintina, anot S.Berniko, yra ministro veikla bendrojo ugdymo srityje. „Strateginis neapibrėžtumas, kryptingų, subalansuotų veiksmų stoka bei formavimas komandos, kuri būtų pajėgi įgyvendinti Vyriausybės programoje numatytą bendrojo ugdymo pertvarką, mano nuomone, yra

tobulintini jo vadovavimo ŠMM aspektai“, – „Dialogui“ sako LMVA viceprezidentas.

Santykiai su pedagogų atstovais – tradiciškai įtempti

Liberalo G.Steponavičiaus vadovaujamos ministerijos santykiai su šalies pedagogams atstovaujančiomis profesinėmis sąjungomis išliko tradiciškai įtempti. Jie nebuvo tokie geri, kaip ministro Remigijaus Motuzo laikais, tačiau nevirto ir konfliktais, kurie 2008-ųjų pavasarį privertė atsisakyti ministrę Romą Žakaitienę.

Lietuvos švietimo profesinės sąjungos pirmininkas Audrius Jurgelevičius „Dialogui“ tikina, kad ministro darbe buvo daug chaoso, nenuoseklumo ir staigių posūkių. „Prie plusų, visų pirma, galima priskirti ikimokyklinuko krepšelio įvedimą, kuris sunkmečio sąlygomis šiek tiek stabilizavo finansinę ikimokyklinio ugdymo įstaigų situaciją. Kaip pozityvų G.Steponavičiaus vadovavimo ministerijai aspektą išskirčiau ir galų gale atsiradusius daigus suvokimo, kad būtent ŠMM atlieka švietimo darbdavio funkcijas nacionaliniu lygiu ir ji yra atsakinga už priimamus sprendimus, – sako A.Jurgelevičius. – Gal skambės paradoksaliai, bet prie G.Steponavičiaus vadovavimo ministerijai plusų priskirčiau ir nenuoseklų Vyriausybės programoje esančių nuostatų vykdymą: jei būtų įgyvendinti pažadai decentralizuoti mokytojų atlyginimų sistemą, pačius mokytojus reitinguoti pagal mokinių ir kolegų nuomonę bei panašūs tik patiems žadėtojams suprantami dalykai, Lietuvos švietimo sistema atsидurtų dar didesniame chaose.“

Trūkumus nurodyti lengviau

A.Jurgelevičius pripažįsta, kad nurodyti silpnąsias liberalų ministro vadovavimo vietas jam yra daug lengviau. „Bene vienintelis, tačiau didžiausias ir visa apimantis G.Steponavičiaus vadovavimo ministerijai trūkumas – nuo pat pirmosios dienos prisiimtas neklystančio ir visa žinančio teisuolio vaidmuo priimant sprendimus bei vertinant jų pasekmes“, – tikina

S.Bernikas:

Ministro pastangas didinti mokyklų savarankiškumą vertinu teigiamai.

A.Jurgelevičius:

Didžiausias ir visa apimantis G.Steponavičiaus vadovavimo ministerijai trūkumas – nuo pat pirmosios dienos prisiimtas neklystančio ir visa žinančio teisuolio vaidmuo.

LŠPS pirmininkas. Anot jo, dėl tokio požiūrio kentėjo tiek mokytojai bei jų atstovai profesinės sąjungos, tiek mokyklų savininkai savivaldybės, tiek ir patys ŠMM darbuotojai. „Tokio vadovavimo ilgalaiškės pasekmės – dar labiau sustiprėjęs nepasitikėjimas „iš viršaus“ nuleidžiamais sprendimais bei toliau gilinamas nepasitikėjimas mokyklose dirbančiais specialistais“, – sako A.Jurgelevičius.

Kitas esminis neigiamas, anot LŠPS lyderio, G.Steponavičiaus kadencijos bruožas yra siekis realios situacijos švietime vertinimą atiduoti į viešųjų ryšių specialistų rankas. „Tokių būdu abejotinos vertės darbai buvo pateikti kaip milžiniški žingsniai į priekį, ministro klaidos suverčiamos jo oponentams, o neišspręstos problemos nudažomos rožinėmis spalvomis arba iš viso nutylimos“, – teigia A.Jurgelevičius.

Ir plusų, ir minusų

Daug daugiau plusų ministro G.Steponavičiaus veikloje mato Lietuvos savivaldybių švietimo padalinių vadovų asociacijos pirmininkas Panevėžio r. Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėjas Kęstutis Rimkus. Jis mini ministro pastangomis sudarytas palankesnes sąlygas ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdymui, mokyklų išorinio vertinimo įteisinimą, jų skatinimą tobulėti siekiant geresnės ugdymo kokybės, geresnių mokinių pasiekimų.

Pozityvių veiklos aspektų K.Rimkus taip pat mato naujoje švietimo įstaigų vadovų skyrimo tvarkoje, kuri įteisino pretendentų „vadybinės sveikatos“ įvertinimą ir kompetencijų matavimus, ministro iniciatyvose sumažinti popierizmą ir visą švietimo sistemą orientuoti į pokyčius ir ieškojimus.

Komunikabilumas ir G.Steponavičiaus, kaip sistemos vadovo, sukurtas įvaizdis, vedėjo nuomone, irgi yra stiprieji šio švietimo ir mokslo ministro veiklos aspektai.

Į tobulintinų ministro veiklų sąrašą K.Rimkus siūlo įtraukti ŠMM bendradarbiavimą su savivaldybėmis inicijuojant,

rengiant ir įgyvendinant švietimą reglamentuojančius teisės aktus.

„Perduodant ar skiriant savivaldybėms naujus įgaliojimus, reikia joms skirti ir pakankamai finansinių išteklių tiems įgaliojimams įgyvendinti“, – pastebi vedėjas. Jo nuomone, atnaujinimo laukia ir valstybės švietimo savivaldos institucijos – Lietuvos švietimo tarybos veikla.

Kas toliau?

Į kieno rankas būsimojoje vyriausybėje atiteks ŠMM vairs?

Atsakymas į šį klausimą Lietuvos politikams ir pedagogams rūpės dar ne vieną savaitę.

„Dialogo“ organizuota skaitytojų apklausa rodo, jog dauguma jų norėtų, kad ministerijai vadovautų socialdemokratų atstovas.

Vertinant pagal įpusėjusių Seimo rinkimų rezultatus, tai visai įmanoma. Juo labiau kad daugiausia balsų kol kas surinkusios Darbo partijos lyderis Viktoras Uspaskichas jau spėjo pareikšti, kad europarlamentaro mandato atsisakytų dėl premjero pareigų, tačiau vadovauti Švietimo ir mokslo bei dar kelioms ministerijoms jis tikrai nesimtytų. „Tiesiog aš ten visiškai nieko nesuprantu – turi dirbti specialistai“, – prisipažino į Ministrų Pirmininko postą taikantis politikas.

Politikų savikritiškumą, žinoma, verta skatinti. Tačiau labai gali būti, kad būsimosios valdančiosios koalicijos dėlionėse Švietimo

K.Rimkus:

Pozityvūs veiklos aspektai – švietimo sistemos orientavimas į pokyčius ir ieškojimus, iniciatyvos sumažinti popierizmą ir nauja švietimo įstaigų vadovų skyrimo tvarka.

ir mokslo ministerijos laukia apgailėtina misija. Yra prognozių, kad ši ministerija atiteks bet kuriai derybose dėl valdžios labiausiai nuskriausta besijaučiančiai ir jokių šalies švietimo tobulinimo idėjų nesiūlančiai partijai.

Toks scenarijus būtų bene nykiausias. Jį pakeisti galimybių dar yra – II rinkimų į Seimą turas spalio 28 dieną, šį sekmadienį.

Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas

Puslapyje – „Dialogo“ archyvo nuotraukos

■ Bronislovas Rudys. Komunikacija I–II, geltono polietileno vamzdžiai, metalas. Meno festivalis ENTER 8 „Garsas“, Šiaulių dailės galerija.

Apie geltoną varlę stikliniame kube,

arba Mintys apie naujų meninio ugdymo (dailės krypties) programų projektus

Bronislovas RUDYS,

Šiaulių universiteto gimnazijos direktoriaus pavaduotojas, Lietuvos dailininkų sąjungos narys, meno kūrėjas, dailės mokytojas ekspertas

Dvelkia praėjusiu šimtmečiu

Susipažinus su Ugdymo plėtotės centro svarstyti pateiktais projektais, o būtent – pasirenkamąja **Vidurinio ugdymo menų pažinimo bendrąja programa**, skirta bendrajam lavinimui, ir **Specializuoto ugdymo programomis** (pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo kartu su dailės ugdymu) 5–8 ir 9–12 klasėms, skirtomis pagilintam lavinimui, apėmė nesmagus jausmas, kad studijuojau kažkokio miestelio dailės mokytojų metodinio būrelio prieš 20 metų parengtus programų projektus, svarstyti kažkodėl pateiktus tik šiandien.

Akustinių ir vizualiųjų menų pažinimui skirtoje Vidurinio ugdymo menų pažinimo bendrojoje programoje akcentuojama, kad „menų pažinimo dalykas skiriamas mokiniams, kurie domisi daile, muzika, šokiu, teatru bei šiuolaikinėmis meno formomis ir siekia giliau jas pažinti“. Kadangi programos turinyje trūksta apibrėžtumo – neaišku, kaip visų šių minėtų meno sričių gilus plėtojimas turėtų būti užtikrinamas, tenka atkreipti dėmesį, kad šiuolaikiniam jaunuoliui, planuojančiam savo studijas Lietuvoje ir ypač užsienio universitetuose, kuriuose ryškios studijų specializacijos, per mažą pakartoti jau turimas žinias samprotaujant apie dailę, muziką, šokį ar teatrą. Jei ši programa būtų skiriama vidurinės mokyklos mokiniui, kuriam nesiseka jokia meninė raiška, tuomet ji turėtų būti orien-

tuota į menotyros, meno filosofijos, kūrybinių industrijų turinį, integruojantį daugumą šiuolaikinių kultūros sričių.

Projekto tiksluose įrašytas siekis supažindinti mokinius su „šiuolaikinėmis meno formomis“ taip pat nėra pagrįstas programos turiniu. Visuomenės kaitos programose ypač akcentuojama kūrybiškumo ir verslumo svarba.

Manau, kad trečiojo tūkstantmečio piliečiui daug svarbiau įgyti kuo aiškesnę ekologiškos architektūros, biologinio konstravimo, trijų dimensijų dizaino, dailiųjų amatų ir jų technologijų, garso meno, kino industrijos, conceptualiųjų menų, minėtų kūrybinių industrijų, leidybos, mados, medijų ir jų kultūros, meno sričių renginių ir jų vadybos, reklamos industrijos, veiksmo menų, vaizdo, skaitmeninių animacijų, vizualiųjų žaidimų kūrimo ir daugelio kitų kūrybinių sričių supratimą. Visos šios meno sritys susijusios su šiuolaikiniais kultūros pasiekimais naudojant vaizdą, garsą ir judesį.

Prieš gerą dešimtmetį į Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų vidurinio ugdymo programas įtraukus pasirenkamuosius meno dalykus, vėliau parengus platesnį meninių ugdymo programų paketą, kuriame yra dailės, filmų kūrimo, fotografijos, grafinio dizaino, kompiuterinių muzikos technologijų, muzikos, šokio, teatro ir integruotų menų programos, meninio ugdymo kaitos procesas pajudėjo. Integruotos menų programos galimybės atvėrė

naujas veiklos erdves mokykloms, turinčioms ryškias meninio ugdymo tradicijas atskirose srityse. Neatsilikio ir technologijų programų autoriai, pasiūlę taikomojo meno, amatų ir dizaino, tekstilės ir aprangos bei kitas pasirenkamas programas.

Kur kūrybiškumo prioritetas?

Dabar parengtuose meninio lavinimo programų projektuose ryškūs postsovietinių programų turinio ir metodikų požymiai. Valstybės lygiu pradedamos kurti net atskirų dailės atlikimo technikų (pvz., akvarelės) programos. Kodėl tuomet ignoruojamos kitos – grafikos, skulptūros ar tapybos technikos? Galbūt panašių programų autorius įkvepia populiarūs užsienio autorių leidiniai, iliustruoti meninių technikų aprašai, skirti įvairaus amžiaus žmonėms susipažinti ar savarankiškai pasimokyti atskirų technikų valdymo, bet ne kūrybiniam atradimams skatinti.

Šiuose – mokinių kūrybiškumo lavinimo akustiniais ir vizualiais menais – projektuose jau pradinių klasių mokiniams vaizduotės ir fantazijos lavinimas įrašomas trečioje pozicijoje, o į pirmąją prioritetinę vietą iškeliamą regimoji atmintis, daugeliu atvejų pagrįsta natūros stebėjimu. Natūros, o ne fantazijos prioritetas išlieka ir aukštesnėse ugdymo pakopose. Pagrindinio ugdymo pakopos

Stinga dermės, integralumo, išsradinumo skatinimo...

Esame europinio švietimo sistemos erdvėje ir neturėtume ignoruoti daugumos valstybių naudojamų mokomųjų dalykų grupavimo ir integravimo, kaip antai: dailė ir amatai, dizainas ir technologijos, vizualiosios medijos ir komunikacija. Tokių klasikinių mokomųjų dalykų kaip muzika, šokis, teatras programos parengiamos taip, kad, būdamos autonomiškos, labai šiuolaikiškos, būtų ir labai integralios, sudarančios sąlygas mokiniams ir mokytojams bendradarbiauti tarpusavyje, kad, pavyzdžiui, pusmečio ar mokslo metų gale būtų sukuriamas filmas, išleidžiamas leidinys arba statomas miuziklas, kuriame dalyvauja visi šias menines programas pasirinkusieji – ir šokėjai, ir dainininkai, ir teatralai.

Programų rengėjai prašo projektus aptariančiųjų įrašyti taisytinias vietas. Sunku tai padaryti, nes 5 ar 7 puslapių projektuose liktų nepakeista tik po vieną kitą puslapį.

Viešai nepritariu siūlomoms pagilintoms meninio ugdymo programoms dėl jų tarpusavio dermės trūkumo, amatininkiškumą skatinančio turinio, per mažo dėmesio pradinio ugdymo pakopos mokinių kūrybiškam spontaniškumui, pagrindinio ugdymo pakopos mokinių ne-

Viešai nepritariu siūlomoms pagilintoms meninio ugdymo programoms dėl jų:

- ✓ tarpusavio dermės trūkumo,
- ✓ amatininkiškumą skatinančio turinio,
- ✓ per mažo dėmesio pradinio ugdymo pakopos mokinių kūrybiškam spontaniškumui,
- ✓ pagrindinio ugdymo pakopos mokinių neskatinimo technikas ir technologijas naudoti išsradinai.

5–6 klasių mokiniams atskiro mokomojo dalyko, kuris pavadintas „piešimas“, metu siekiama „sudaryti sąlygas mokiniams ugdytis piešimo gebėjimus ir fiksuoti regimos aplinkos objektus“, „ugdytis gebėjimus regimo pasaulio objektus vaizduoti piešimo priemonėmis, įgyti tam reikiamų žinių ir įgūdžių“.

Kur kūrybiškumo prioritetas? Programos turinys primena suaugusiųjų meniniam švietimui skirtas programas „Natiurmorto piešimas“, „Peizažo piešimas“ ir panašiai. Tai labai paranku stokojantiems kūrybiškumo mokytojams, kuriems tai, kas panašu į natūros objektą, yra gražu. Juk daug lengviau įvertinti nupieštą „žydinčią rožę“, o ne „sočią, storą, geltoną varlę, gyvenančią stikliniame kube arba keliaujančią turbulencijos vamzdžiais“.

skatinimo technikas ir technologijas naudoti išsradinai.

Nemanau, kad Lietuvos dailininkų sąjungos, Vilniaus dailės akademijos ar Lietuvos dailės ugdytojų draugijos nariai pritartų ir vidurinio ugdymo moksleiviams siūlomai pasirenkamai programai, kurioje vyrauja praėjusio šimtmečio dviasia, pasigendama šiuolaikinės kultūros ir jos formų įvairovės studijavimo bei kūrybiško pritaikymo galimybių.

Beje, nesutinku su programos projekto autoriais, kurie mano, kad kalbant apie grafikos meną G.Didelytė yra labiau verta būti įtraukta į programą negu M.K.Čiurlionis ar S.Krasauskas...

Nuotraukos iš Bronislovo Rudžio asmeninio archyvo

KLAUSIATE? ATSAKOME!

Ar turi direktorius teisę netarifikuoti valandų?

Ar turi teisę vaikų socializacijos centro direktorius, nesuderinęs su darbuotojų atstovu, visiems mokytojams visai netarifikuoti valandų už darbus, kurie turėtų būti apmokami pagal Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo 27.4 punktą?

Vadovaujantis Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo 27.4 punktu, visiems mokytojams tarifikuojamos 1–3 valandos (už 18 kontaktinių valandų per savaitę) už šiuos darbus: mokinių darbų tikrinimą, pasiruošimą pamokoms ar laboratorinių, praktinių ir kitų tiriamųjų darbų atlikimui, darbų planavimą, renginių organizavimą, ruošimąsi renginiams, metodinę veiklą, projektų rengimą ir dalyvavimą projektų veikloje, už mokyklos veiklos įsivertinimą, informacinių komunikacinių technologijų diegimo koordinavimą. Valandų skaičių ir konkretų darbą, suderinęs su darbuotojų atstovais, nustato įstaigos vadovas. Darbai, už kuriuos tarifikuojamos šios valandos, nustatomi rugsėjo 1 d. metams. Jų sąrašas gali būti tikslinamas sausio 1 d.

Kadangi ši švietimo ir mokslo ministro įsakymu patvirtinto aprašo nuostatos formuluotė yra imperatyvi, jos nevykdyti švietimo įstaigos direktorius neturi teisės. Vienintelis teisiškai pagrįstas darbdavio pasirinkimas – suderinti su darbuotojų atstovais, už kokius darbus ir kiek (1, 2 ar 3) valandų mokytojams tarifikuoti.

Ar budėjimas pertraukų metu – darbo sutartyje nesulygtas darbas?

Ar kasdieninis mokytojų budėjimas pertraukų metu gali būti laikomas darbo sutartyje nesulygtu darbu? Kaip už šį darbą mokytojui turėtų būti atlyginama?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 119 str., darbdavys neturi teisės reikalauti, išskyrus DK nustatytus atvejus, kad darbuotojas atliktų darbą, nesulygtą darbo sutartimi. DK nurodo, kad dėl papildomo darbo ar pareigų turi būti sutarta ir tai turi būti aptarta darbo sutartyje.

Budėjimas pertraukų metu gali būti laikomas darbo sutartyje nesulygtu darbu, jei tokios pareigos atlikimas nėra aptartas darbo ar kolektyvinėje sutartyje, pareiginiuose nuostatuose, vidaus darbo tvarkos taisyklėse ar kitame teisėtu būdu mokytojų darbą mokykloje reglamentuojančiame dokumente. Tokiu atveju mokyklos direktorius turėtų vadovautis DK 119 str., o dėl papildomo darbo ar pareigų tartis su darbuotojais.

Susitarimas dėl papildomo darbo ar pareigų paprastai apima ir susitarimą dėl tokio darbo apmokėjimo.

Kaip apmokama už dalyvavimą seminaruose?

Kaip turi būti atlyginama mokytojams už dalyvavimą seminaruose, kurie vyksta ne darbo valandomis?

Mokytojams, kaip ir kitiems seminaruose, kursuose bei kitokiuose renginiuose darbdavio siuntimu dalyvaujantiems darbuotojams, mokamas vidutinis darbo užmokestis bei komandiruotės išlaidos. Pažymėtina, jog tokį apmokėjimą gauti galima tik turint darbdavio siuntimą.

Ar teisingas direktorius, atsisakydamas grąžinti ankstesnį darbo krūvį?

Biudžetinėje įstaigoje 16 m. dirbu specialiaja pedagoge. Prieš 2,5 m. dėl ligos man nustatė vidutinio sunkumo neįgalumą 2 metų laikotarpiui. Dėl to nenurodydama termino atsakiau 0,25 etato. Po metų direktorė 0,25 etato krūviu dirbti priėmė kitą specialistą. Šiuo metu mano sveikata pagerėjo (nustatytas lengvo lygio neįgalumas), todėl galiu dirbti pilnu krūviu. Tačiau vadovas teigia, kad laisvos mano turėto etato dalies nebėra, nes atleisti naujai priimto darbuotojo nėra pagrindo.

Iki pensijos man liko maždaug 2,5 m., todėl didesniu darbo krūviu ir uždarbiu esu labai suinteresuota.

Ar teisingas įstaigos vadovas, atsisakydamas grąžinti man ankstesnį darbo krūvį?

Darbo kodekso 146 str. 1 dalies 5 punktas numato, jog ne visas darbo dienos arba darbo savaitės darbo laikas nustatomas neįgaliojo reikalavimu pagal Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išduotą išvadą.

Kadangi nustatyti ne visą darbo krūvį Jūs reikalavote nenurodydama termino, o Jūsų turėto etato dalis yra neterminuotai perduota naujai priimtam darbuotojui, atsisakydamas grąžinti Jums turėtą darbo krūvį darbdavys, panašu, elgiasi teisėtai.

Parengė Vytautas STRAZDAS

TYRIMAI

Mokytojai ir gydytojai darbe ujami dažniausiai

Higienos instituto specialistams atlikus tyrimą „Lietuvos ligoninėse dirbančių gydytojų ir bendrojo lavinimo mokyklų mokytojų darbe patiriamo psichologinio smurto ir jo apraiškų dažnis bei ryšys su socialine darbo aplinka“ paaiškėjo, kad beveik 40 proc. ligoninėse dirbančių gydytojų ir 27 proc. bendrojo ugdymo mokyklų mokytojų darbe žeminami. Ši psichologinio smurto apraška gydytojų bei mokytojų darbe yra dažniausia.

Apklausus penkių Lietuvos regionų ligoninių gydytojus ir bendrojo ugdymo mokyklų mokytojus, paaiškėjo, jog per 12 darbo mėnesių 37,4 proc. ligoninėse dirbančių gydytojų ir 27 proc. mokytojų darbe patiria žeminimą, 15,6 proc. gydytojų ir 5,4 proc. mokytojų – grasinimą, 11,2 proc. gydytojų ir 7,1 proc. mokytojų – ujamą, o 5,3 proc. gydytojų ir 3,2 proc. mokytojų – priekabiavimą. Daugiau nei vieną psichologinio smurto apraišką darbe patyrė apie pusę gydytojų ir trečdalis mokytojų.

Taip pat nustatyta, kad ligoninėse dirbančių gydytojų ir bendrojo ugdymo mokyklų mokytojų darbo vietose psichologinis smurtas statistiškai reikšmingai susijęs su teisingumo standartais, konfliktais, darbo krūviu, darbinio vaidmens aiškumo ir vadovavimo veiksniais.

„Mokslinių tyrimų duomenys rodo, kad sveikatos priežiūros ir slaugos sektoriuje rizika patirti smurtą yra didesnė nei kituose sektoriuose. Tai aiškinama subjektyvesniu darbo pobūdžiu, kuris reikalauja didesnio emocinio įsitraukimo ir kitų asmenų asmeninės informacijos žinojimo, emocijų reiškimo, grėsme būti apkaltintam blogai atlikus darbą ir mažesnėmis galimybėmis apsiginti“, – sako Higienos instituto Profesinės sveikatos centro Profesinės sveikatos tyrimų skyriaus vadovė dr. Birutė Pajarskienė.

Anksčiau atliktas IV Europos darbo sąlygų tyrimas parodė, kad Lietuvos darbo vietose ujimo ir priekabiavimo dažnis dvigubai didesnis už Europos Sąjungos vidurkį, dėl amžiaus darbuotojai diskriminuojami du kartus dažniau, palyginti su Estija, ir keturis kartus dažniau, palyginti su Latvija.

„Dialogo“ inf.

PROJEKTAI

Pedagogų novatorių bendradarbiavimas nenutrūks

Violeta Develienė „Dialogui“ praneša apie Vilniuje įvykusius projekto „Tarpkultūrinio švietimo modelio diegimas bendrojo lavinimo mokyklose“ Pestalozzi programos kvalifikacijos kėlimo mokymus. Juose dalyvavo Šalčininkų Jano Sniadeckio, Šiaulių Simono Daukanto, Utenos Dauniškio, Kėdainių „Atžalyno“ gimnazijų bei Vilniaus „Saulėtekio“ ir Šalčininkų r. Butrimonių Anos Krepšulio vidurinių mokyklų mokytojų grupės. Mokymus vedė Lietuvos edukologijos universiteto lektorai Liutauras Degėsys ir Rasa Aškinytė-Degėsenė. Informacijos autorė pasakoja: „Pagrindinė mokymų idėja, kuria dalijosi lektoriai, yra ta, kad už aplink susidarantią situaciją esame atsakingi mes patys – ne valdžia, ne ekonominė situacija, ne kitos išorinės priežastys. Kaip sakė M.K.Gandis: „Pats būk tas pokytis, kurį nori matyti pasaulyje.“ Tikimasi, jog pedagogų novatorių bendradarbiavimas šiais mokymais nesibaigs – ateityje numatyta rengti konsultacijas, atviras pamokas, išleisti metodinių patarimų mokytojams knygą.

Varo traukinį per Europą

Traukinį, riedantį per Europą, Kauno mechanikos mokyklos moksleiviai drauge su 23 valstybių bendraamžiais pradėjo konstruoti 2011 m. „Visos traukinio detalės gamina-mos kompiuterinio valdymo staklėmis. Toks darbas reikalauja gebėjimų, žinių, patirties ir išmintingų mokytojų pagalbos. Ypač sunku projekto „CNC tinklas. Traukinys Europai – PERKRAUTA“ (Comenius) dalyviams būtų be anglų kalbos žinių, nes šiemet mokyklos atstovai savaitę dirbo Suomijoje, kur vyko ketvirtasis susitikimas ketvirtoje Europos traukinio stotelėje“, – informuoja „Dialogą“ mokytoja Judita Meiglaitė. Ta pačia proga pedagogė praneša, jog Kauno mechanikos mokyklos bendruomenė „siekia ugdyti dorą aukštos kvalifikacijos darbininką, nebijantį pačių naujausių technologijų, gebantį braižyti, skaityti brėžinius, mokantį ne vieną užsienio kalbą“.

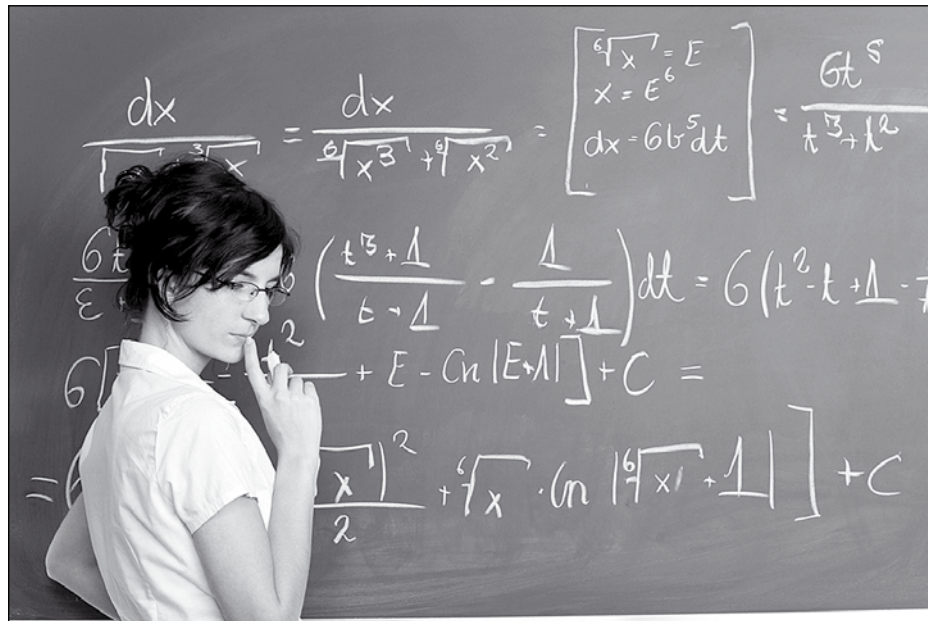
Elenos Tervidytės nuotr.

Svarstymo objektas – MOKYKLINĖ MATEMATIKA

Matematinio ugdymo turinys mokykloje per pastarąjį 20-metį suprimityvintas ir teatspindi geriausiu atveju XVIII amžiaus matematiką, – tvirtina Lietuvos mokslininkų sąjungos vicepirmininkas habil. dr. Rimas Norvaiša. Mokslininko iniciatyva jau yra suburta darbo grupė matematikos mokymo sistemai keisti (plačiau – V.Strazdas „R.Norvaiša: matematikos mokymas – laike įstrigęs pasaulis“, „Dialogas“, Nr. 37).

„Dialogas“ aktyvina mokyklinės matematikos temą ir teiraujasi specialistų nuomonės. Praėjusiam numeryje (Nr. 38) savo padėties matymą išdėstė dr. Pranas Gudynas, Nacionalinio egzaminų centro direktoriaus pavaduotojas, vienas iš pirmųjų matematikos Vidurinio ugdymo bendrųjų programų (1994 m.) kūrėjų (str. „Tikrai laikas žengti toliau“).

Šįsyk į „Dialogo“ klausimus ta pačia – mokyklinės matematikos, kaip mokomojo dalyko ir ugdymo sistemos, – tema atsako Ugdymo plėtotės centro Ugdymo turinio skyriaus Gamtos, tikslųjų mokslų ir technologijų poskyrio vedėja Albina VILIMIENĖ.

A.Vilimienė: kur suprimityvinimą įžvelgiame?

■ A.Vilimienė

Ar sutinkate su R.Norvaišos matematikos mokymo turinio kritika („D.“, Nr. 37)? Ar matematinio ugdymo turinys

suprimityvintas? Gal taip ir turi būti? Atsakymą prašytume argumentuoti.

Straipsnis aktualus ir išdėstyti samprotavimai nėra nauji matematikų bendruomenei. Prof. R.Norvaiša savo pasisakymuose (ne tik Jūsų savaitraštyje) mokliškai analizuoja mokyklinės matematikos mokymą, pabrėždamas skirtumą „tarp dabartinės mokyklinės matematikos ir šiuolaikinės matematikos (mokslo)“, ir siūlo ieškoti kelių bandant mažinti skirtumą. Prasminga ir viliojanti idėja, dėl kurios tikrai verta sutelkti pastangas.

Diskutuodami ir vertindami dabartinę situaciją turėtume susitarti, kada kalbame apie „matematikos studijas“, kada apie „matematikos mokymąsi ir mokymą“. Kuri „matematikos studijų“ dalis turėtų būti mokykliniame ugdymo turinyje atsižvelgiant į mokinio ugdymosi pakopą (pradiniame, pagrindiniame ir viduriniame ugdyme)? Kur suprimityvini-

mą įžvelgiame: ar matematikos bendrosiose programose, ar jas įgyvendinant, ar vertinant mokinių pasiekimus? Nors programos, mokymas pagal jas ir mokinių pasiekimų vertinimas yra labai susiję dalykai, tačiau apie kiekvieną reiktų kalbėti atskirai ir išsamiai.

Kas, Jūsų akimis, matematika šiaudien yra tarp kitų mokslų – karalienė ar tarnaitė, kurios saviti tapatybės požymiai baigia nunykti, užleisdami vietą vieninteliam – funkcionalumui?

Į šį klausimą atsakysiu I.Kanto sentencija, kuri jau seniai virtusi bendrine fraze: „Kiekviename moksle yra tiek mokslo, kiek jame yra matematikos.“

Kokia kryptimi, Jūsų manymu, galėtų / turėtų vykti matematinio ugdymo kaita?

Matematinis ugdymas – tai sudėtinė švietimo siekių ir viso ugdymo turinio Lie-

tuvos bendrojo ugdymo mokykloje dalis. Matematinio ugdymo kaita priklauso nuo viso ugdymo turinio kaitos kryptų.

Jei konkrečiau, tai manyčiau, kad tobulindami matematinį ugdymą turėtume:

✓ dar kartą aptarti matematinio ugdymo tikslus (atsižvelgiant į ugdymo pakopą ir visas suinteresuotas grupes),

✓ parengti laisvai pasirenkamųjų matematikos modulių programas gimnazijų klasėms (čia dar sustiprėtų šiuolaikinės matematikos pozicijos),

✓ organizuoti bent 2–3 lygių matematikos brandos egzaminus,

✓ skatinti domėjimąsi matematika,

✓ gerinti matematikos mokytojo rengimą ir ieškoti būdų mokytojo profesijos prestižui kelti,

✓ sudaryti galimybes kokybiškam mokytojo kvalifikacijos tobulėjimui (ypač tai aktualu sparčiai besikeičiant technologijoms).

POŽIŪRIS

Apie sprinterius, arba Kodėl nenoriu mokytis Licėjuje

Jei gyveni Vilniuje ir tavo tėvai ne asocialūs, dauguma jų nori, kad baigęs aštuonias klases stotum į vidurinio mokslo Meką – LICĖJŲ. Jei mokaisi ten, jau savaimė esi su kokybės ženklu. O jei ne ir nesi renki bent Žirmūnų ar Jėzuitų gimnazijų, esi laikomas žlugusiu.

Nestojusi į jokią gimnaziją, esu ta, kuri nepateisino lūkesčių. Namie esu kone nurašyta.

Bet, kaip per televiziją sako seneliukas su skarele, PAKALBĖKIME.

Man svetimas Licėjus, kur visi viską mokosi, visur dalyvauja, viską lanko, aktyviai reiškiasi pamokose ir kur visų akys nukreiptos į išpūdingą profesinę ateitį po studijų prestižiškiausiuose pasaulio universitetuose. Geriečiai, turintys unikalių sugebėjimų atkartoti vadovėlinę išmintį. To nemoku ir nenoriu mokėti.

Mokiniai būna: a) pirmūnai; b) nesimokantys ir c) nesugebantys mokytis. Aš – iš antrųjų: mokausi tik tai, kas man įdomu. Supratimą apie gyvenimą, man reikalingų žinių gaunu iš knygų ir interneto. Mokykloje moko tik ruošti kontroliniams ir egzaminams. Todėl pažymiai neretai būna nuo gyvenimo atitrūkusių programų ir mokytojų nuotaikų vidurkis, kuris mane

domina tik tiek, kiek nuo to priklauso kišenpinigiai ir leidžiamas ar uždraudžiamas internetas namie. Pati žinau, ką gerai moku, ko nesuprantu, ir man gerai: tėvams – ne man to vidurkio reikia.

Man patinka pačiai pasidaryti išvadas apie pasaulį, o ne kaip papūgai kartoti reikalaujamus iškalti vadovėlių paragrafus. Kai nematau kokių nors mokslų reikšmės savo gyvenime, nesimokau. Net svarstydama, kad galbūt man kada nors prireiks kažkokių žinių, vis tiek nesuprantu, kodėl negalėsiu išmokyti tada, kai jau nuspręsiu, kad man to reikia.

Galima sakyti, kad šia prasme sekasi tiems vaikams, kuriuos tėvai apleidę. Mat tėvai stengiasi, kad taptum toks, kaip visi, nes patys yra taisyklių ir stereotipų įkaitai: nesimokysi – kokia bus tavo ateitis, nori visą gyvenimą „Maximos“ kasoje už miniumą sėdėti? Ir t. t., ir pan.

Tarsi suaugusieji nebūtų matę filmų, skaitę straipsnių apie tai, kaip buvę pirmūnai gyvenimą pratūno pilkomis pelytėmis buvusių prastų mokyklos mokinių vadovaujamos įmonės. Kodėl? Todėl, kad ne pirmūno dirba visa galva, o ne tik už faktų kalimą atsakinga smegenų dalis: nemoksliukas nuolat turi sukli galvą, nuo ko nu-

sirašyti namų darbus ir kokią „špagalkę“ pasidaryti kontroliniam darbui, – to vadovėliuose neišmoksi. Pirmūnas iškala viską, ko reikalauja programa, o nemoksliukas įsimena tik tai, kas jam iš tikrųjų įdomu. Kai galva neprikemšama nereikalingų žinių kaip šiukšlių dėžė, joje lieka laisvos vietos nestandartui.

Man netrukdo Licėjaus sprinteriai (greitučiai), tačiau nenoriu būti viena jų – nuolat skubanti „greičiau, geriau, daugiau“, besinervinanti dėl pirmos vietos po mokslo saule ar drebanti dėl vietos Oksforde ar Kembriidže...

O kur, jūs, sprinteriai, tiesą sakant, skubate? Finišas, – net aš, blondinė, tai suprantu, – visų tas pats. Jo pasiekti pirmą bent kol kas nenorėčiau.

Galbūt ryžčiausi aukotis dėl tėvynės, bet tik ten, kur šilta ir gražu, ir tik tuo atveju, jei bus įgrisęs patogus nerūpestingas gyvenimas. Aš – Ieva. O ne teisininkė, medikė, ekonomistė ar panašios „sėkmingos“ profesijos, apie kurią svajoja visų tėvai, atstovė. Spjaunu ant jų svajonių ir visuomenės nuomonės. Aš – blondinė. Gaila, kad ne natūrali, o dažyta, bet vis tiek. Taip, man dabar patinka gražus ir lengvas blondiniškas gyvenimas, patogiai ir tin-

giai kaip katei besimėgaujant pasauliu tokiu, koks yra.

Gal kas nors gali man Kalėdoms padovanoti naujus Lancôme kvėpalus „La vie est belle“? Manote, tai blogiau nei sprinterio moksluko trokštama neurobiologijos enciklopedija?

Ieva LOZURAITYTĖ,

Vilniaus Tuskulėnų vidurinės mokyklos moksleivė

Rašinio vertinimas

(Pasakojamasis rašinys)

Zita ALAUNIENĖ

Telefono ragelyje draugės balsas keistai virpėjo. Kas nutiko? „Įkrito į egzistencinę duobę. Susitikim. Noriu viską papasakoti.“ Sakau, dabar neturiu laiko, gal pati iš duobės išsiropši. Bet draugė nesiliauja: „Suprask: mane gali ištikti infarktas, insultas arba hemorjus.“

Taigi „Pyraginėje“ geriame kavą. Draugės žvilgsnis kažkoks keistas, rankos dreba. Pagaliau ištaria: „Mane kankina baisūs košmarai, jaučiu, kad žūstu.“ Sakau jai: pirma, jeigu kalbi apie košmarus, tai nereikia vartoti epiteto „baisūs“, ir taip aišku, kad košmarai baisūs, sakau. Antra, nereikia taip sureikšminti košmarų. Aš aną naktį irgi sapnavau baisų sapną kaip Tatjana iš „Eugenijaus Onegino“. Mat išvakarėse skaičiau tą poemą, tai ir prisapnavo žvėrys ir pabaisos. Bet draugė sako jokių žvėrių, baidyklių nesapnavusi, tai buvo daug baisiau. Tai buvo... Ji užsikirto, bet pagaliau ištare: „Tai buvo švietimo ministras!“ Net pašokau: „Kaip tu drįsti taip sapnuoti! Mūsų ministras toks simpatingas...“ Draugė mane nuramino, kad sapne buvęs visai kitas ministras, tarsi ministro abstrakcija, simbolis. Bet jis turėjęs konkretų pavidalą. Esminis instinktas jai pasakęs, kad tai buvęs jos literatūros mokytojas. Man situacija ėmė aiškėti. Sakau, ar tik nebuvai įsimylėjusi savo literatūros mokytojo? „Taip, – ji sako, – iš kur žinai?“ Kaip nežinosiu – Froidą skaitau. Be to, visos gimnazistės tada buvo įsižiūrėjusios kurį nors mokytoją. Aš pati, sakau, tai mylėjau Baironą – labai gražus jo atvaizdas buvo literatūros vadovėlyje. Tik tai nesuprantu, sakau, kodėl išsigandai. Juk visai malonu sapnuoti savo pirmąją meilę. Bet draugė aiškina: „Siaubą sukėlė ne pats ministras, o tai, kad jis atnešė du abiturientų rašinius, liepė juos ištaisyti ir įvertinti pagal naują vertinimo normų projektą. Buvau ši skaičiusi, bet nesupratau. O dabar reikia jomis vadovautis. Skaitau ir nesuprantu, skaitau ir nesuprantu. Matau: nesugebu, visi profesiniai igūdžiai dingę. Manau, dabar neteksiu darbo, atims pensiją. Ir toks siaubas mane apėmė. Pabudau išpilta šalto prakaito. Kitą naktį vėl tas pats košmaras: vėl mokinių rašiniai, vėl nežinau, kaip taisyti. Ir taip jau antra savaitė. Nervai pakriko, širdis daužosi, užmigti bijau.“

Mėginu draugę raminti, patariu griebtis teigiamų emocijų: įsivaizduok, sakau, kaip sunku bus tiems mokytojams, kuriems teks taisyti ir vertinti egzaminų rašinius. O tu juk nedalyvausi egzaminuose. Bet draugė nepaguodžiama: „Tai tu pasakyk tam ministrui, kad jis naktį neateitų. Bet jis ateis. Tikrai ateis. Žinau...“ Matau, kad draugės reikalai visai blogi. Sakau jai, galvokim, svarstykim, kur šitos dvasinės negalios šaknys. Jeigu, sakau, jas rastume, galėtum išrauti, išmesti iš galvos ir vėl galėtum džiaugtis gyvenimu. Draugė tik liūdnei šypsosi: „Žinau, tos šaknys – tai egzaminų rašinių vertinimo normos. Tai jas visą vakarą skaičiau, negalėjau suprasti, dar ir atsigulusi galvojau. Štai ir prisapnavo. Kam jas rausti iš galvos, jeigu jos anava ant stalo padėtos.“ Nesvarbu, sakau, kur padėtos, bet

Elenos Tervidytės nuotr.

jų projekcija tavo galvoje, sakau, tave apėmė įkyrios mintys, iš to radosi menkavertiškumo kompleksas, kuris ir ateina naktį pasivertęs ministru.

Ir čia man šovė puiki mintis: jeigu draugei kompleksas radosi dėl to, kad nesugebėjo suprasti vertinimo normų, tai reikėtų jas perprasti, įveikti. Dabar, sakau, eik namo, išgerk valerijonų ar sukatžolės, ar „Trejų devynerių“, tada pasiimk tas normas ir stenkis išnagrinėti, išgliaudyti. Kai būsi perpratusi jų esmę ir prasmę, išnyks tas nelemtas kompleksas ir galėsi sapnuoti literatūros mokytoją. Draugė su viltimi nusišypsojo.

Kitą dieną ji skambina ir vėl guodžiasi: „Gėriau ir valerijonų, ir sukatžolės – vis tiek nieko nesupratau. Tik kai išgėriau trečią kartą „Trejų devynerių“, viskas nušvito, vertinimas tapo aiškus ir paprastas. Bet naktį vėl atėjo tas ministras ir klausia, kodėl literatūrinis rašinys turi temą, bet neturi problemas. Kodėl jis negali būti problemiškas? O samprotavimo rašinys (čia ją pataisiau – samprotaujamasis rašinys) turi problemą, bet jis be temos. Negaliu jam paaiškinti, vėl nesuprantu. Ir vėl tas siaubas...“ Sakau, nesupranti, nes tavo mąstymo paradigma senoviška, sakau, reikia mąstyti pagal modernią paradigmą, tada suprasi, kad programoje turi būti tokių miglotų dalykų, iš kurių būtų galima rutulioti sudėtingas teorijas, plėtoti painius aiškinimus, pagrįstus klaidingai suvoktais užsienio pedagogikos terminais. Tada, sakau, randasi galimybė kurti visokius didingus projektus, vizijas, misijas, mokymąsias priemones, seminarus, kursus ir kt. Taip vieni gali realizuoti save, pasinaudodami galia, diktuoti savo valią, kitiems rūpi pinigai – ar įsivaizduoji, sakau, kiek toks projektas gali kainuoti? Draugė nerimsta: „Tą tai suprantu. Bet vis tiek, pasakyk man, kodėl temos kriterijus taikomas tik literatūriniam rašiniui. Argi samprotaujamasis rašinys temos neturi?“ Nusiramink, kantriai sakau, turi ir temą, ir problemą, ir pagrindinę mintį, nes abu yra to paties tipo. Kiekvienas tekstas turi objektą, kitaip sakant, temą, dalyką, apie kurį kal-

„Čia ėmiau svarstyti, kaip mokytojas išmokys į neliteratūrinį rašinį būtinai įterpti literatūrą, be to, ne paties pasirinktą, bet nurodytą...“

bama. Net ir sakinytis turi temą (nepainiok su *rema*). Čia, sakau, visa gudrybė, kad galima žaisti terminų variantais, pavyzdžiui, teigti, kad vienas rašinys turi tezę, o kitas – pagrindinę mintį, nors iš esmės tai reiškia tą patį. „Supratau, – nudžiugo draugė, – todėl vertinimo normose du kartus vertinami tie patys dalykai. Štai literatūrinio rašinio „Temos plėtotės“ skyriuje nurodomas *kūrinio parinkimas ir analizė*, o skyriuje „Rėmimasis kontekstu“ iš esmės tas pat, bet tai jau vadinama *literatūriniu (kultūriniu) išprusimu*. Juk norint parinkti, analizuoti kūrinį ir reikia išprusimo. Bet vienu atveju tai vertinama septyniais, o kitu – tik trimis taškais. Tai už katrą mokytojas turi rašyti taškus?“ Išmintingiausia, sakau, rašyti už abu. Susidarys viso labo dešimt taškų. Nudžiuginsi mokinį. „Bet juk kitas mokinys už tai gali gauti tik tris taškus!“ Nesuk galvos, sakau, dėl kito mokinio, tegul jis mąsto, kaip į samprotavimą įmontuoti nurodytą kūrinį. „Bet yra daugiau tokių formuluočių, kur tas pats dalykas vertinamas kelis kartus, pavyzdžiui...“ Nutraukiu draugę – ne tavo reikalas, sakau, už ką mokytojas rašys taškus. Suprask, kad svarbiausia juos parašyti, o kiek jų rašyti, t. y. kokybę tiksliai įvertinti kiekybiniais vienetais neįmanoma, sakau, nes nėra objektyvių kriterijų. Jų ieškojimas prilygsta bandymui išrasti *perpetuum mobile* – iki šiol niekam nepavyko. Taisyk, sakau, savo galva, taškų negailėk ir ministras bus patenkintas. Viso gero!

Bet ir vėl telefonas... Draugės sutrikęs balsas: „Negaliu suvokti, kas yra teksto gilioji struktūra, – kas ją sudaro? Būk gera, paaiškink.“ Tai dėl to, atkertu, nesuvoki, kad neskaitai mano straipsnių. Netingėk padirbėti, paskaityti ir suprasi – dar šių metų „Gimtosios kalbos“ pirmame numeryje vieną rasi. Bet draugė neatlyžta: „Vis dėlto paklausyk. Yra programoje toks skyrelis „Teksto gilioji struktūra“. Ją sudaro *pasirinkta tinkama struktūra* ir dar...“ Kokias čia nesąmones paistai, nutraukiu pasipiktinusi. Kaip gali giliją (gelminę) struktūrą sudaryti struktūra? Tai reikėtų, kad visumą sudaro jos dalis. Tai tas pat, jei tvirtintum, kad šalutinis

sakinys susideda iš viso sakinio. Pasistenk, sakau, pasiskaityti apie struktūrinius teksto dalies-visumos santykius. Baigiam, sakau. Bet draugė šaukte šaukia jau pro ašaras: „O dar yra ir *formalioji teksto struktūra*, ir dar jau kituose skyriuose *rašyba, skyryba*, dar *raiška*, o dar...“ Negali būti, sakau, kad rašyba, skyryba nepriklausytų formaliajam lygmeniui. Gal painioji su paviršine teksto struktūra? Sakau, tau jau susimaišė visos paradigmos, pažiūrėsiu aš pati.

Susirandu vertinimo normų projektą. Skaitau. Negaliu atsistebėti. Normose stengiamasi parodyti, kad literatūrinis ir samprotaujamasis rašinys yra labai skirtingi – vienas turi temą, kitas – problemą ir t. t. Kita vertus, literatūrinis rašinys iš esmės sutapatinamas su samprotaujamuoju: griežtai reikalaujama, kad pastarasis būtų „pagrįstas literatūriniais kūriniais“ (skyrius „Argumentavimas“), o literatūriniame rašinyje „remiamasi vieno iš nurodytų autorių kūrinio(-iais)“ (skyrius „Rėmimasis privalomu kūrinio ir kontekstu“). Čia ėmiau svarstyti, kaip mokytojas išmokys į neliteratūrinį rašinį būtinai įterpti literatūrą, be to, ne paties pasirinktą, bet nurodytą. Gal bus duoti nurodymai, pateiktas rašinio modelis, standartas ar dar kas? Tai gi apie savarankišką mąstymą, kūrybiškumą nėra ko nė svajoti.

Mano mintis visai sujaukė skyriai „Gilioji teksto struktūra“ ir „Formalioji teksto struktūra“. Kodėl giliją (gelminę) struktūrą sudaro tikrai pagrindinė mintis? Kam tada priklauso tema, problema? Kur kiti struktūriniai lygmenys, pvz., gramatinis lygmuo? Leksinis lygmuo taip pat nepriklauso struktūrai (beje, leksika taškais vertinama du kartus: kalbos taisyklingumo ir dar teksto raiškos skyriuose). Dar yra toks nesuprantamas dalykas – „formalusis vientisumas“. Ką jis reiškia? Kuo daugiau skaitau, tuo daugiau neaiškumų. Pagaliau suprantu, kad tų naujų rašinių vertinimo normų nesuprantu. Einu miegoti.

Ir štai ateina lordas Baironas. Truputį šlubčioja. Veide – pasaulio sielvartas. Liūdnai šypsosi, duoda man krūvą abiturientų rašinių ir sako: „Reikia ištaisyti ir įvertinti.“

Išsilavinimas svarbiau nei pažymiai

Juozas VASILIAUSKAS,

Šiaulių r. Gruzdžių gimnazijos direktorius

Kolegos iš 6 šalių

Visą savaitę Gruzdžių gimnazijos mokiniai ir mokytojai bendravo su kolegomis iš Vengrijos, Lenkijos, Vokietijos, Bulgarijos, Italijos, Turkijos. Koks pagyvėjimas jautėsi mokykloje – puošėme ją, rengėme šventinę programą, prisiminėme užsienio kalbas! Žodžiu, visi buvome užsiėmę, visi dirbome noriai.

Mokiniam, jų tėveliams netrūko rūpesčių priimant mokinius gyventi savo šeimoje. Jaunimui lengviau – jie kalbas moka geriau, yra smalsesni. Vyresniesiems rūpesčių teko daugiau, bet jie nesiskundė, nedejavo. Ruošė valgi, planavo keliones. Nauda abipusė – suaugusiems buvo galimybė kelionių metu ne tik prisiminti mokykloje išmoktą užsienio kalbą, bet ir pabendrauti ir su svečiais, ir su savo atžalomis, palyginti saviškius su bendraamžiais iš svetimų šalių.

Laikas bėgo greitai. Mokiniai kartu kūrė dramos spektaklį, bendravo, diskutavo įvairiomis temomis. Mokytojams veiklos taip

pat nestigo. Ilgai ir išsamiai diskutuota apie valstybių pasiekimus ir nuopolių, švietimo sistemas, jaunimo požiūrį į mokymąsi.

Svečiai su smalsumu stebėjo atviras mokytojų A.Mykolaitienės, J.Kundrotienės, L.Zdanavičienės pamokas. Jie buvo sužavėti mokytojų išradimo bei sumanumo. Juos net nustebino, kad pamokose taip daug buvo kalbama angliškai ir mokiniai sėkmingai atlikinėjo užduotis. Užsieniečiai nepastebėjo, kad mokiniai būtų nedrausmingi. Šie iš tikrųjų tokie ir nebuvo. Kodėl? Žinoma, net didžiausias padauža nenorėjo „pasižymėti“, kai pamoką stebi 20 mokytojų. Be to, kai užduotys aiškinamos anglų kalba, mokiniai priversti atidžiau klausytis (kitais nesuprasi ir neatliksi užduočių). Drausmino mokinius ir nusimatanti galimybė kartu su svečiais pakeliauti po gražiausias Lietuvos vietas.

Net šokių vakare vaizdas buvo visai kitoks – jokio sienų ramstymo, šįkart buvo šokama, mokomasi kitų šalių šokių. Mū-

siškai greitai į šokių ritmą įtraukė ir savo svečius. Jokių neblaivių, jokių prisirūkiusių taip pat nebuvo pastebėta.

Neatitikimas akivaizdus – ir jį būtina spręsti

Išvada viena – nėra blogi šiuolaikiniai mokiniai. Tai kodėl mes dejuojame, kad jie nemotyvuoti, agresyvūs, įžūlūs? Prisi-pažinkime – per mažai dėmesio skiriame mokiniams sudominti, paskatinti. Visas jėgas skirdami tam, kad parengtume juos egzaminams, – juos „prarandame“.

Žinoma, mokinių laukia egzaminai ir jų net daugėja. Neatitikimas tarp to, kaip reikėtų daryti ir kaip darome – akivaizdus. Jį būtina spręsti. Kaip ir kam? Mums visiems. Visiems bendromis jėgomis reikia keisti tą situaciją. Juk jei matome, ko reikia šiandienos mokyklos mokiniui, kodėl dažnai nieko nesiimame, kad situacija keistųsi?

Žinoma, nereikia tikėtis, kad galima išmokyti be sunkaus darbo. Bet turime ir patys suprasti, ir mokiniams įdiegti: nors pažymiai yra svarbu – jie turi įtakos būsima profesijai ir išsilavinimui, bet išsilavinimas

yra daug svarbiau. Svarbu, kad mokiny noriai mokytųsi, kad ėjimas į mokyklą jam nebūtų sunki našta.

Tokios mintys kilo matant linksmus mokinių veidus, matant jų geranoriškumą, supratingumą, norą padėti, užimti svečius, pabendrauti su jais.

Gal mes per daug prisirišę prie tradicinės 45 minučių pamokos? Gyvenimas įvairus, greitai viskas keičiasi. Ar mes spėjame su pašėlusiu gyvenimo tempu, su kintančiais mokinių, valstybės poreikiais?

Užsieniečiai išvyko. Smagu, kad galėjome reprezentuoti savo šalį, smagu, kad išvažiuojantys italai pasakė: „Važiavome į šiaurės šalį, kurioje, manėme, žmonės niūrūs, užsidarę, nekalbūs. Maloniai nustebino jūsų mokinių veržlumas, imlumas, tolerancija.“

Ar mes dažnai taip pasakome apie savo mokinius? Ar visada jie tokie būna? Ar ir mes ne per dažnai būname viskuo nepatenkinti, niekuo nepasitikintys?

Taip, mes pavargę nuo nesibaigiančių reformų, bereikalingų, nesuprantamų reikalavimų. Mums dažnai atrodo, kad visi nusiteikę prieš mus.

Ar tikrai visi?

Savo noru – antriems metams

Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijos ketvirtokė **Kotryna VALEČKAITĖ**, dalyvaudama tarptautinėje mokinių mainų programoje YFU (*Youth For Understanding*), praėjusį pavasarį vidurinę mokyklą baigė Belgijoje. Šį rudenį Kotryna grįžo namo ir savanoriškai kartoja XII klasės kursą. Kotryna noriai papasakojo apie savo patirtį belgiškoje mokykloje.

Kotryna, kokie buvo tavo pirmieji išpuodžiai Belgijoje?

Išvykau 2011-ųjų rugpjūtį. Belgų šeimoje apsigyvenome kartu su mergina iš Estijos. Mus įkurdino trečiame namo aukšte, galima sakyti, palėpėje. Namų sąlygos tikrai buvo geros, o miestelis kuriame gyvenome, nedidelis.

Kaip sutarėte su naująja šeima?

Šeimos tėtis buvo aklas, aš jį matydavau 3 kartus per dieną, kai eidavome valgyti. Mama daug dirbo ir darbo reikalais nemažai keliavo, todėl ir ją retai sutikdavom. Aš nebuvau labai laiminga toje šeimoje, tačiau turėjau nuostabią draugę, kuri užpildė tuštumą. Na, mes buvome visiškos priešingybės. Ji atrodė kaip moksliukė, nors labai mėgdavo vakarėlius. Būtent ji buvo tas žmogus, kuris vedavo mane iš namų, bandė visaip prablaškyti. Ji buvo man tarsi tos šeimos sesė.

Kokia buvo Tavo pirmoji diena naujoje mokykloje?

Pirmasis apsilankymas mokykloje buvo gana linksmas. Išėjau iš namų šiek tiek anksčiau, įsėdau į traukinį, kuris, užuot vežęs 15 minučių, važiavo 45, nes stoji kiekvienoje stotelėje. Likus 5 minutėms iki mano suplanuoto pristatymo mokykloje stovėjau didelėje traukinių stotyje ir nežinojau, kur eiti. Staiga priėjo vyriškis ir paklausė, ko ieškau. Jis parodė kelią į mokyklą ir patarė pasisaugoti, nes turėsiu eiti per raudonųjų žibintų kvartalą. Spėjau laiku, bet tos kelionės niekada nepamiršiu.

Kokių problemų kilo svetimose aplinkose, ar užsieniečiai buvo draugiški?

Pagrindinė problema buvo kalba. Pirmą mėnesį labai stengiausi jos mokytis, įtemptai bandžiau suprasti, kas ką šneka. Buvo *nesvietiškai* sunku persilaužti, bet pavyko, nes daug dirbau papildomai. Mokiasiu Menų mokykloje, kurioje vykdavo normalios pamokos: istorija, matematika ir kitos, tarp jų buvo integruotos ir meno pamokos. Mano mėgstamiausia buvo kino istori-

ja. Bendraklasiai mane priėmė šiltai, buvo gana supratingi, stengėsi prie manęs kalbėti angliškai, kad ir aš suprasčiau. Mokykloje dėstomos meno pamokos buvo labai įdomios. Dėstytojai tikrai buvo aukšto lygio ir savo paskaitas dėstė su užsidegimu. Labai džiaugiuosi, kad patobulėjau meno srityje.

Ar teko patirti nuotykių? Kokia diena buvo įsimintiniausia?

Hmm... Rugsėjo 4-oji. Su kambarioke išvykome į kitą miestą, už 100 kilometrų, į šokių festivalį. Jam pasibaigus, 23 val., jau buvome traukinių stotyje. Pasiklausėme, kuris traukinys mus turėtų vežti namų link, tačiau įsėdome ne į tą ir nuvažiavome visiškai priešingą pusę – net 100 kilometrų! Tačiau labai nesutrikome, išlipome ir dar kartą paklausėme, kaip mums grįžti namo. Bet – košmaras – vėl įlipome ne į tą traukinį ir nuvažiavome į kitą pusę dar 50 kilometrų. Visiškai svetimose stotyje atsidūrėme apie 4 val. nakties. Šeima buvo labai susirūpinusi. Nuo tos dienos buvome itin griežtai prižiūrimos, o ir pačios stengėmės atpirkti savo kaltę: kepėme pyragus, nevėluodavom grįžti...

YFU Lietuva suteikia galimybę moksleiviams išvykti metams, semestru ar vasarai mokytis į kitą šalį. Mokiniai apgyvendinami priimančiose šeimose, lanko vietinę mokyklą, mokosi priimančios šalies kalbos, susipažįsta su vietine kultūra ir gyvena kasdienį tos šalies mokinio gyvenimą.

■ Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijos abiturientė Kotryna Valečkaitė susitikime su gimnazijos mokiniais pasakojo apie mokslo metus, praleistus Belgijoje. Šalia – gimnazistas Laurynas Grušas, pernai jis mokėsi Prancūzijoje. Abiturientai paaikšino, ko reikia, norint išvykti mokytis pagal mokinių mainų programą.

Karaliaus Mindaugo likimo keliais

Jau seniai supratau, kad mokiniams patinka netradicinės pamokos. Jos leidžia daugiau pajusti, suprasti. Tad ir išsirengėme į integruotą atvirą istorijos ir lietuvių kalbos pamoką-ekskursiją tema „Mindaugo Lietuva“.

Iš Utenos per Zarasus, Daugpilį vykome į Agluoną. Kodėl būtent ten? Mat Agluonoje gimė karaliaus Mindaugo žmona Morta, yra spėjimų, kad ir karalius žuvo būtent čia, gali būti, kad čia ir palaidotas.

Pamoka prasidėjo jau įlipus į autobusą: supažindinau su tikslais, paskirsčiau užduotis. Važiuojame pro miestelius ir kalbame dviese: aš apie istoriją, kolega Stepas Eitminavičius apie literatūrą. Zarasuose į autobusą įlipo mokytoja ekspertė Rimutė Morozovienė, ji labiau pažįsta Latgaliją – turėjo ką mokiniams papasakoti.

Agluonoje labai gražu – toks pasakymas turbūt skamba banaliai, bet sudėtinga kitaip pavadinti, nes rudens spalvų margumas, katedros spindesys, kunigo aiškinimas, mūsų direktoriaus pavaduotojos ugdymui Nijolės Šulgienės vertėjavimas darė gilų įspūdį. Viskas kartu: istorija, menas, kitos kalbos, patikimesni mokytojo ir mokinio buvimo ryšiai.

Grįždami ne tik džiaugėmės, bet ir garsiai reflektavome tai, ką naujo pamatėme, supratome. Mokinių grupės atsiskaitė, kaip atliko užduotis, pateiktas pamokos-ekskursijos pradžioje.

O ką aš, kaip istorijos mokytoja, supratau? Kad kartu daug galime: be jau minėtų kolegų, kartu vyko ir mokytojos Birutė Kairienė, Jolita Baltuškienė.

Daiva DŪDĖNIENĖ,

Utenos Adolfo Šapokos gimnazijos mokytoja

■ **Integruota atvira istorijos ir lietuvių kalbos pamoka-ekskursija pasiekė Agluoną – miestelį rytinėje Latvijoje, Latgaloje. Agluonoje gimė karaliaus Mindaugo žmona Morta, yra spėjimų, kad ir karalius buvo nužudytas būtent čia.**

Lietuvių pėdsakais Lenkijoje

■ **Stiprų įspūdį moksleiviams paliko Štuthofo koncentracijos stovykla.**

Būrys Utenos Aukštakalnio progimnazijos ir Adolfo Šapokos gimnazijos mokinių, lydimi mokytojų, vyko į šiaurinę Lenkiją. Edukacinės išvykos metu mokiniai susipažino su gamtine geografine kaimyninės šalies aplinka, pagilino žinias apie Lenkijos ir Lietuvos istorinius įvykius.

Važiuodami per etnines Lietuvos žemes, aplankė XX a. pradžioje statytus Stančikų tiltus, kurie savo išvaizda primena senovės Romos akvedukus. Sviata Lipkoje gėrėjosi nuostabia baroko stiliaus bažnyčia, garsėjančia šokančiais vargonais. Gdanskio senamiestyje apžiūrėjo Rotušės aikštėje esantį Neptūno fontaną, Šv. Mergelės katedrą, pasivaikščiojo krantine. Stiprų įspūdį vaikams paliko Štuthofo koncentracijos stovykla – jos slogi dvasia buvo juntama vos įžengus pro stovyklos vartus. Šiame mirties fabrike kalėjo Balys Sruoga, vėliau parašęs „Dievų mišką“. Nepamiršta liko Pamario vaivadijoje stūksanti 1274 m. kryžiuočių ordino įkurta Marienburgo tvirtovė – viena didžiausių ir geriausiai išlikusių viduramžių gynybinės architektūros pavyzdžių Vidurio ir Rytų Europoje. Vaikai susižavėję klausė gidės pasakojimo apie tai, kad pilyje kalėjus Lietuvos didysis kunigaikštis Kęstutis buvo vienintelis, kuriam pavyko iš jos pabėgti. Griunvalde keliauninkai aplankė Žalgirio mūšio vietą. Kelionės metu mokiniai pabuvojo gidų kailyje – bendrakeleiviams pristatė surinktą medžiagą apie Lenkijos geografinę padėtį, gyventojus, lankytus objektus, jų istoriją. Vyko istorijos ir geografijos viktorina: mokinius konsultavo ir daug naujos informacijos pateikė Aukštakalnio progimnazijos istorijos vyr. mokytojas Valentinas Eismantas ir A.Šapokos gimnazijos geografijos mokytojas metodininkas Jonas Jarmalavičius. Bendra dviejų ugdymo įstaigų organizuota edukacinė išvyka – tai tik viena iš mokyklų bendradarbiavimo formų.

Inga ŠULCIENĖ,

Utenos Aukštakalnio progimnazijos geografijos vyresnioji mokytoja

➤ MOKYKLOSE

Mokėsi iš kino

Jonavos r. Bukonių pagrindinės mokyklos 1–10 klasių mokiniai dalyvavo kultūrinės, meninės, pažintinės, kūrybinės veiklos dienoje „Mokomės iš kino“. Vietoje įprastų pamokų vyko „pamokos“, kuriose mokiniai gilinosi į kino pasaulį, diskutavo jiems aktualiais klausimais. Pagrindinės dienos veiklas pasiūlė edukacinis projektas moksleiviams „Mokausi iš kino“ (jį vykdo VšĮ „Kultūrinių projektų centras“ kartu su organizacijomis partnerėmis).

„Kino buso“ komanda atvežė 28 filmus vaikams ir jaunimui. Kino peržiūros vyko trimis grupėmis (1–4, 5–8 ir 9–10 klasėms), mokiniai patys rinkosi norimą filmą. Po peržiūros mokytojai gavo metodinę filmo aptarimo medžiagą. Iš kiekvienos grupės po vieną klasę dalyvavo 30 min. diskusijoje.

Tądien mokiniai susipažino ir su kitomis projekto „Mokausi iš kino“ veiklomis, stebėjo šiame projekte dalyvaujančių mokinių sukurtus filmus, juos aptarė. Vyko piešinių konkursai „Mano filmo herojus“ ir „Mano mylimiausias filmas“, viktorinos „Atspėk filmo herojų“ (1–4 kl.), „Kino pasaulyje“ (5–10 kl.).

Mokiniai, mokytojai ir visi mokyklos darbuotojai dalyvavo tyrime „Kino pasaulyje“. Jo rezultatų pristatymas sukėlė daugybę teigiamų emocijų: paaiškėjo, kad mokykloje mokosi ir dirba bendraminčiai – ir mokiniai, ir mokytojai bei darbuotojai į klausimus atsakė panašiai.

Mokyklos psichologė Inga Jurevičiūtė paskaitoje apie kiną papasakojo, kokią įtaką žiūrovui daro kino filmo siužetas ir herojai. Mokiniai džiaugėsi pirmą kartą mokykloje vykusia kino diena. Aktyvios diskusijos ir aptarimai parodė, jog iš kino galima daug išmokti, jog jis verčia susimąstyti. Svarbiausia – dauguma mokinių suprato, kodėl svarbu pasirinkti tinkamą filmą.

Dalia AUTUKIENĖ,

Jonavos r. Bukonių pagrindinės mokyklos direktorės pavaduotoja ugdymui

• „Kino busas“, su projektu „Mokausi iš kino“ keliaujantis po visą Lietuvą, lankėsi ir Prienų r. Balbieriškio pagrindinės mokyklos Kunigiškių pagrindinio ugdymo skyriuje, – praneša „Dialogui“ mokytoja **Reda Valančienė**.

Pamėgome Boso dieną...

Beveik prieš dešimtmetį ėmėme ir „užkibome“ ant Boso dienos. Ir nelietuviška, ir mokyklose gal nelabai populiari ši šventė, bet mes, Pakruojos r. Balsių pagrindinės mokyklos darbuotojai, jos laukiame su nekantrumu. Vis sugalvojame ką nors šmaikštaus, kad mūsų Bosei, Jadvygai Šliurpienei, būtų smagu ir nenuobodu, o patiems linksma. Tądien būname vieningi ir mokytojai, ir aplinkos darbuotojai. Pastebėjome, kad net mūsų mokiniai pradėjo laukti spalio 16-osios: ir ką direktorei šiemet sugalvos?!

„Koks turėtų būti geras Bosas?“ – paklausėme šiemet šeštokų. Pasirodo, didelis, tvirtas, geležinis, o svarbiausia – nesurūdijęs ir nekiauras... Šypsojomės: juk šeštokams bosas tereikia statinę vandeniui vežioti. Darbuotojai manė kitaip. Kai kam mūsų Bosė neįtikio, nes mokykla jai – lyg antrieji namai. Jau 29-us metus vadovauja, kiekvieną kampelį, kiekvieną žmogų pažįsta taip, kad niekur nepasislėpsi... O ir kam slėptis, jei į jos kabinetą lekiam net menkiausiam nesklandumui nutikus. Ne skūstis – palaikymo, patarimo. Tai ir nusprendėm, kad mūsų Jadvyga – kaip policija: kai gerai, tai labai ir matyti norim, o kai prasčiau, tuoj reikalinga.

Štai tokiu „tyrimu“ ir pradėjome šįmetinę Boso dieną. O kad jau direktorei mokykla – namai, tai tegu nors vieną dieną ji jaučiasi kaip tikruose namuose. Pirmiausia netiko apavas. Kad būtų patogų, gavo mūsų Bosė šlepetes. Jomis apsiavusi visą dieną turėjo vaikščioti. Gavo ir tai, ko kiekvienai moteriai atsipalaidavimo minutę reikia: kavos, „lengvą“ žurnalą, saldumynų...

Nuoširdžiai džiaugėsi, juokėsi iš mūsų išdaigų direktorė. „Namai be žmonių tušti ir nejaukūs. Jūs esate šių namų dvasia“, – sakė mums, kvietė pasisvečiuoti pusdieniui namais tapusiame kabinete. Mes, tiesą sakant, ir nesikuklinome. Per pietų pertrauką Bosės laukė dar vienas siurprizas. Jos kabinetas tapo jaukia kavinuke, į kurią mokyklos vyrai pakvietė Bosę ir, kaip mes juokavome, Bosiukę – pavaduotoją Virginiją – pietų. Dviese smagiau.

Ruošdamiesi Boso dienai bandėme išminties paieškoti internete. Deja, daugiausia rado me pikty komentary apie padlaižiovimą, norą įsiteikti. Susimąstėme. Tikrai ne dėl to puoselėjame Boso dienos tradiciją. O kodėl? Gal todėl, kad mūsų Bosė vertina tiesą ir nėra kerštinga, smulkmeniška. Kad puikiai derina griežtumą, reiklumą su užuojauta ir humoru. Kad per metus suranda progą kiekvienam parodyti dėmesį. Ir kad ji iš tiesų yra lyderė, kuria pasitikime.

Regina STONKUVIENĖ,

Pakruojos r. Balsių pagrindinės mokyklos mokytoja

NAUJIENOS

Lėšos švietimui sumažės?

Senasis Seimas pradėjo, o naujasis užbaigs svarstyti 2013 m. Nacionalinio (valstybės ir savivaldybių biudžetų) biudžeto projektą, „Sodros“ ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) biudžeto projektus.

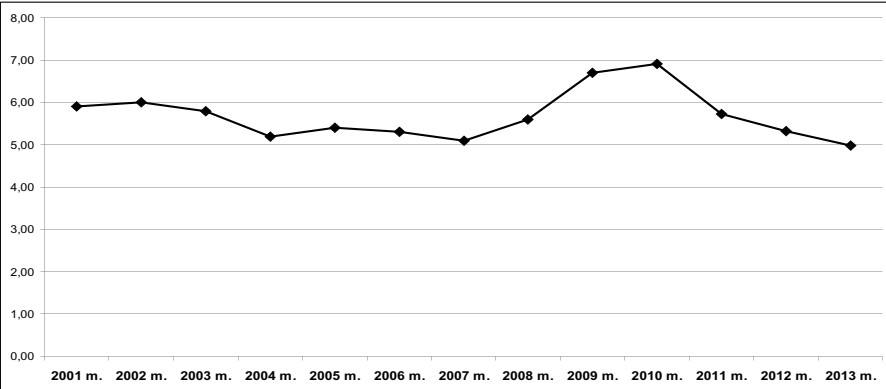
Pasak A.Kubiliaus Vyriausybės, 2013 m. valstybės biudžeto išlaidos suplanuotos atsižvelgiant į Fiskalinės drausmės įstatymo reikalavimus, nustatančius valstybės išlaidų apribojimus – pagal minėto įstatymo nuostatas, kitų metų valstybės biudžeto išlaidos negali didėti labiau nei 1,2 proc. nuo patvirtinto šių metų išlaidų lygio.

Kaip matote iš žemiau pateiktos lentelės, BVP (bendrojo vidaus produkto) dalis, skiriama šalies švietimui, mažėja nuo 2010 m. Pagrindinė priežastis, pasak Vyriausybės, mažėjantis mokinių skaičius, nuo kurio didžiąja dalimi priklauso ir visos švietimo sistemos finansavimas pagal mokinio krepšelio metodiką. Kitaip tariant, mokinių ir mokytojų Lietuvoje mažėja sparčiau nei didėja išlaidos švietimui.

„Dialogo“ inf.

	2010 m.	2011 m.	2012 m. planas	2013 m. planas	Proc.	Palyginus su 2012 m.
ŠVIETIMAS – IŠ VB	2874,9	4527,7	4309,3	4284,1	-0,6	-25,2
iš jų:						
Švietimo ir mokslo ministerija	1927,4	3552,0	3553,1	3531,9	-0,6	-21,2
iš jų:						
ES lėšos	899,2	547,3	689,6	683,6	-0,9	-6,0
Bendrojo finansavimo lėšos	42,0	37,1	88,2	106,4	20,6	18,2
Valstybės biudžeto lėšos	894,0	2893,9	2744,5	2712,4	-1,2	-32,1
IŠ JŲ MOKINIO KREPŠELIS		2125,7	2018,6	1984,7	-1,7	-33,9
Pajamų įmokų lėšos	92,2	73,7	73,7	29,5	-60,0	-44,2
Mokslas ir studijos	947,5	975,7	756,2	752,2	-0,5	-4,0
iš jų:						
universitetai, mokslinių tyrimų institutai	584,9	626,6	617,9	620,0	0,3	2,1
Lietuvos mokslo taryba (įskaitant ES lėšas)	66,9	91,0	102,6	101,3	-1,3	-1,3
Lietuvos mokslų akademija ir biblioteka, kunigų seminarijos	8,3	8,2	9,2	9,3	1,1	0,1
mokslo ir studijų institucijų pajamų įmokos	287,5	249,9	26,5	21,6	-18,5	-4,9
Savivaldybės	3667,7	1542,1	1551,7	1551,7	0,0	0,0
iš jų mokinio krepšelis	1983,8					0,0
ŠVIETIMAS – IŠ VISO	6542,6	6069,8	5861,0	5835,8	-0,4	-25,2
Švietimui skirtų lėšų proc. nuo BVP	6,91	5,73	5,32	4,98		

	2001 m.	2002 m.	2003 m.	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
BVP švietimui pagal metus	5,90	6,00	5,80	5,20	5,40	5,30	5,10	5,60	6,70	6,91	5,73	5,32	4,98

Mokomės keliaudami gimtinėje

Sonata VAITIEKŪNĖ, Laima DUGLAS,

Radviliškio Lizdeikos gimnazijos mokytojos

Integruoto mokymo paskirtis – padėti formuoti visuomeniniam ir darniam vaiko pasaulėvaizdžiui. Mes, mokytojos, norėjome šiuolaikiniame naujųjų technologijų amžiuje gyvenantiems mokiniams priminti žymių žmonių gyvenimo ir kūrybos istoriją, sukurti palankų mikroklimatą, skatinantį teigiamas emocijas ir saviraišką, norą bendrauti ne virtualioje aplinkoje. Numatėme veiklą, padedančią pajusti tarpdalykinius ryšius, kai mokinyš visapusiškai panaudoja skirtingų dalykų žinias, tam tikrais su aplinka susijusiais aspektais. Kadangi 1 A klasės mokiniai Lizdeikos gimnazijoje yra naujokai, tokia bendra veikla jiems suteikė progą ir geriau susipažinti, pasimokyti dirbti naujame kolektyve kartu su klasės auklėtoja.

Pamokai-ekskursijai pasirinktas maršrutas po kaimyninio rajono žymias vietas: Gabrielės Petkevičaitės-Bitės gimtinę Pužiniškyje ir Juozo Tumo-Vaižganto muziejų Ustronės vienkiemyje. Kadangi mokinius lydėjo matematikos mokytojos, pasirinkta integruota matematikos pamoka „IX–XX a. naudojami lietuvių matavimo vienetai“. Siekta, kad mokiniai pajustų matematikos svarbą ir tiesioginį ryšį su įvairiomis praktinės veiklos sritimis (dvaro buhalterinė apskaita, to meto matavimo vienetai). Mokiniai dalyvavo edukacinėje programoje „Se-

noji namų mokykla“, kuri suteikė galimybę pasijusti rašytojos Bitės mokiniais. J.Tumo-Vaižganto muziejuje susipažinome su rašytojo gyvenimo ir kūrybos etapu, kai jis gyveno Vadaktėliuose. Ten yra įsikūręs ir knygnešių muziejus. Muziejininko A.Daukšos ir mokytojų vedama pamoka suteikė vaikams galimybę pajusti žmonių norą turėti savo rašytinę kalbą ir pasinerti į knygnešių gyvenimo sunkumus. Pamokos aptarimas vyko muziejaus kieme prie pietų stalo – juo turėjo pasirūpinti mokiniai. Jie iš anksto sudarė reikiamų daiktų sąrašą, savarankiškai skaičiavo išlaidas joms įsigyti, kartu ėjo apsipirkti.

Integralus mokymasis mažina mokinių proto perkrovą, aiškiau perteikia vientisą pasaulio vaizdą, sudaro palankias sąlygas greitai persiorientuoti iš vieno dalyko į kitą. Pamokoje moksleiviams buvo įdomu, vykdyta bendra veikla teikė džiaugsmo. Mokymosi metu integruoti mąstymas, kūryba ir jausmai. Mokiniai pajuto žymių žmonių gyvenimo ir kūrybos, istorijos ryšį su tematika. Pamokų temos tiko matematikos ir istorijos integracijai. Neformalus vertinimas – pamokų metu pasigamintos „tetradkos“ ir žąsies plunksna kiekvienam užrašyti svarbiausi pamokos aspektai, paruoštas gausus pietų stalas. Pamokoje visi mokiniai patyrė sėkmę, – to ir buvo siekta.

■ Kauno rajono lituanistai kiekvieną rudenį leidžiasi aplankyti vis kito Lietuvos regiono, susipažinti su ten dirbančiais kolegomis.

Romantizmo paieškos rudenėjančiuose Zarasuose

Kauno rajono lietuvių kalbos mokytojai tęsia gražią tradiciją – kiekvieną rudenį aplankyti vis kitą Lietuvos regioną, susipažinti su ten dirbančiais kolegomis, pasisemti naujų idėjų ir minčių savo darbams.

Šiomet, pasiūlius lituanistų metodinio būrelio pirmininkei Zigritai Petraitienei, kelionės maršrutas nusidriekė į ežeringąjį Zarasų kraštą, kur maloniai ir šiltai mus priėmė Zarasų „Ąžuolo“ gimnazijos kolegos. Gimnazijoje išklausėme lietuvių kalbos mokytojos Daivos Matijošienės paskaitą „Romantizmo paieškos Zarasuose (ir literatūroje)“. Mokytoja supažindino su žymiausiais krašto žmonėmis, literatūros paveldu, pasidalijo darbo patirtimi. Istorijos mokytojas Rimantas Bazaras pristatė gimnaziją ir jos istoriją mokyklos istorijos muziejuje.

Atsinaujinančiame Zarasų mieste pasivaikščiojome Zaraso ežero apžvalgos ratu, nuo kurio atsiveria įspūdingas vaizdas į Zaraso ežerą bei miesto apylinkes, aplankėme Zarasų krašto muziejų. Stelmužės kaime gerėjomės storiausiu ir seniausiu Lietuvos ąžuolu bei Lietuvos architektūros paminklų – medine Stelmužės Viešpaties Jėzaus Kryžiaus bažnyčia.

Dusetų galerijoje gerėjomės Rimo Zigmo Bičiūno tapybos paroda. Dailės galerijos direktorius Alvydas Stauskas pasidalijo mintimis apie tapybą, dailę, aprodė naujas Dusetų kultūros namų ir Dailės galerijos patalpas. Į namus grįžome pakilios nuotaikos, sužavėti įspūdingos Zarasų krašto gamtos ir žmonių.

Lidija KAUKĖNIENĖ,
Kauno r. Lapių pagrindinės mokyklos lietuvių kalbos mokytoja

Pamoka-kelionė „Ąžuolo“ taku

Didelis būrys Utenos Aukštakalnio progimnazijos šeštokų vyko į edukacinę išvyką „Ąžuolo“ pažintiniu taku (Zarasų r., Gražutės regioninis parkas, Veprio kraštovaizdžio draustinis). Ši išvyka buvo geografijos, biologijos ir lietuvių kalbos pamoka netradicinėje aplinkoje tema „Lietuvos miškai: įvairovė, naudojimas, pažinimas“. Mokinius su miškų gamtinėmis vertybėmis, su juose nuolat vykstančiais procesais bei pavyzdiniu saugomoje teritorijoje esančio privataus miško tvarkymu supažindino Lietuvos gamtos fondo projektų vadovas, VU Ekologijos ir aplinkosaugos centro doktorantas D.Augutis. Pamokos metu mokiniai atliko įvairias užduotis: vaikščiojo po pažintinį taką, stebėjo stendus ir klausė ekskursijos vadovo, fiksavo informaciją (kokių rūšių medžių yra daugiausia, kokios šiame miške augančios biologinės rūšys yra įtrauktos į Raudonąją knygą, kokios rūšies grybų rasta pirmą kartą Lietuvoje, kaip kertami miškai, kaip juos apsaugoti). Įsimintiniausius vaizdus nufotografavo. Grįžę iš edukacinės išvykos vaikai grupėse kurs vaizdinę medžiagą, eilėraščius ir miniatiūras, užfiksuos svarbiausią išgirstą informaciją. Surinkta ir apipavidalinta medžiaga bus pristatyta mokyklos bendruomenei.

Mokinius išvykoje lydėjo ir atliekant užduotis konsultavo geografijos mokytoja Inga Šulcienė, biologijos mokytoja Ona Ilčiukienė. Miniatiūras ir eilėraščius kurti talkins lietuvių kalbos mokytoja Lijana Meidienė.

Pasaulio pažinimo ir anglų kalbos pamoka ligoninėje

„Netradicinės pamokos tampa vis populiaresnės. Jose mokinyš dirba neįprastoje aplinkoje, susipažįsta su įvairių specialybių žmonėmis, praplečia akiratį, įgyja naujų žinių bei gebėjimų. Tokį pamokos organizavimo būdą pasirinkome norėdamos pajvairinti nusistovėjusią pamokos struktūrą, įprastą gyvenimo ritmą ir taip sudominti bei motyvuoti antrokus“, – rašo „Dialogui“ Antanavo pagrindinės mokyklos (Kazlų Rūdos savivaldybė) anglų kalbos mokytoja Loreta Matusevičienė ir pradinį klasių mokytoja Rūta Grikietienė.

Pamoka vyko Marijampolės ligoninės Fizinės medicinos ir reabilitacijos skyriuje. Čia mokiniai iš ryšių su visuomene specialistės R.Giedraitytės ir vyresniosios slaugos administratorės V.Šlekaitienės sužinojo, kad įvairios temperatūros gėlo vandens procedūros naudojamos organizmui gydyti ir grūdinti, galėjome išbandyti dirbtinai sukurtų druskų procedūras „Druskos kambaryje“, mankštų salėje išmoko gimnastikos pratimų sveikatai palaikyti ar susigrąžinti. Pamokoje vaikai dalyvavo aktyviai – jie prisiminė druskos savybes, sekė pasaką apie sveikatą, dainavo dainą anglų kalba apie mankštą kiekvieną savaitės dieną ir t. t.

„Mokinių nuomone, jie mieliau ir dažniau rinktųsi netradicinės pamokas, nes iki šiol tokio pobūdžio pamokų yra buvę labai nedaug, – pasakoja pedagogė. – Norint organizuoti netradicinės pamokas reikia ir materialinių, ir laiko sąnaudų, todėl džiugu, kad tėveliai pritarė ir nuoširdžiai padėjo šią idėją įgyvendinti. Bėlieka pasidžiaugti, kad ši pamoka, skatinusi mokinius mėgautis procesu, aktyviai taikyti žinias, o ne pasyviai jas gauti, pavyko.“

Domėjosi miesto sporto istorija

Norėdami daugiau sužinoti apie savo miesto sporto istoriją, grupė Panevėžio „Žemynos“ pagrindinės mokyklos mokinių apsilankė Panevėžio sporto muziejuje. Jis įsikūręs seniausioje miesto sporto mokykloje – Vilhelmo Variakojo sporto komplekse. Čia mokiniai daug sužinojo apie žymų Lietuvos sportininką, pedagogą, sporto veikėją V.Variakojį, 1951 metais įkūrusį Panevėžyje vaikų sporto mokyklą. Muziejaus vadovė, V.Variakojo sporto komplekso vyriausioji administratorė Janina Sinickienė mokiniams papasakojo, kad V.Variakojo iniciatyva šioje mokykloje buvo vystomas stalo tenisas, krepš-

nis, tinklinis, dviračių sportas, šachmatai, kitos sporto šakos. Mokiniai domėjosi kiekvienai jų parengtais stendais, ieškojo juose žinomų miesto sportininkų veidų. „Didžiausią įspūdį jaunimui paliko muziejaus kambariai, kuriuose eksponuojami žymių miesto sportininkų laimėti apdovanojimai – jų gausa ir įvairovė atrodo įspūdingai“, – teigia „Dialogui“ apie šią išvyką parašiusi mokytoja **Aušra Vaitkienė**. Pedagogės manymu, sporto muziejus suteikia puikių galimybių konkrečiais pavyzdžiais skatinti miesto vaikus bei jaunimą sveikai gyventi, sportuoti, būti atsidasavusiais patriotais, stengtis tapti stipriomis asmenybėmis.

Gilvytiškių „Rudens mozaika“

■ Savo mokyklos įsikūrimo 45-mečio proga gilvytiškiai papuošė aplinką spalvinga kompozicija iš gamtinių medžiagų.

Mokytoja **Rasa Mazaliauskaitė** praneša, jog savo įsikūrimo 45-metį Šiaulių r. Gilvyčių mokykla paminėjo projektine veikla „Rudens mozaika“. Renginys prasidėjo menine programa – priešmokyklinukų paruošta inscenizacija, eilėrašciais apie rudenį, dainomis apie lietu bei šokiais, panaudojant įvairiaspalvius rudeninius lapus. Dailės bei technologijų ir pradinių klasių mokytojos pateikė mokinių darbelius – piešinius, rašinėlius, sukurtus ketureilius, įvairius dirbinius iš rudens gėrybių. Parodos eksponatai bylojo – mokiniams (ir jų tėvams) nestigo idėjų, kūrybiškumo, meninės interpretacijos. Mokytoja J.Pukėnienė parengė skaidrių apie puokščių kūrimą, pasakojo apie spalvų derinimą, komponavimo būdus, kompoziciją. Vėliau mokiniai kartu su tėveliais dalyvavo praktinėje veikloje – kūrė puokštes. Šventę užbaigė kolektyviai sukurta pano kompozicija iš įvairių gamtinių medžiagų (gėlių žiedlapių, kaštonų, lapų, nendrių, švendrių, kankorėžių, gilių, obuolių, morkų, sėklų ir kt.).

„Protų mūšiai“ J.Janonio gimnazijoje

Jau antrus metus Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijoje vyksta „Protų mūšiai“. Pirmajame šių mokslo metų „krikšte“ (10 10) dalyvavo 11 komandų, kurias sudarė įvairių klasių gimnazistai. Renginį organizavo ir vedė Eligijus Mėlenis, prisidėjo istorijos mokytoja **Elvyra Rikėvičiūtė** (šios informacijos „Dialogui“ autorė) ir geografijos mokytoja Gitana Kazimieraitienė. Kaip visada gimnazistai rungėsi muzikos, istorijos, geografijos, fizikos, chemijos, biologijos žinių turuose. Ateityje, pasak informacijos autorės, teminių turų ketinama ruošti daugiau.

Apie žurnalistikos subtilybes

Rokiškio Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos „Romuvos“ padalinio bibliotekos vedėja **Reda Kiselytė** „Dialogui“ praneša apie savo mokyklos gimnazistų susitikimą su Lietuvos žurnalistų sąjungos pirmininku Dainiumi Radzevičiumi (projektas „Aukštosios kultūros impulsai mokykloms“). Svečias gimnazistams žaismingai pasakojo apie žurnalistikos subtilybes, televizijos laidas, periodinių leidinių turinį, informacijos srautą, informacinių technologijų ir reklamos poveikį mūsų gyvenimui. „Gimnazistams svečias paliko neišdildomą įspūdį“, – teigia informacijos autorė.

Butrimoniškiai „Tarzanijoje“

Butrimonių gimnazija jau daug metų aktyviai dalyvauja Alytaus rajono visuomenės sveikatos rėmimo specialiosiose programose. Štai šįsyk tęstinis projektas „Sveiki mokiniai – sveika mokykla – 2“ gimnazijos V–VIII klasių mokiniams suteikė progą apsilankyti nuotykių parke „Tarzanija“. „Ši išvyka, potyriai išbandant kvapą gniaužiančias trasas prano ir mokinių, ir lydinčių pedagogų lūkesčius, paliko neišdildomus įspūdžius, – rašo „Dialogui“ projekto vadovė Butrimonių gimnazijos specialioji pedagogė **Irena Sinkevičienė**. – Visi mokiniai gavo patyrusių instruktorių patarimų. Su fiziškai silpnesniais vaikais buvo dirbama lėčiau, jiems buvo parenkamos tinkamos kliūtys. Drąsiau ir ištvermingiau projektą dalyviai ryžosi skrydžiu per Nemuną. Tai beprotiškai fantastiškas skrydis tarp dviejų miškų viršūnių, reikalaujantis puikaus fizinio pasiruošimo... Visi džiaugėmės ne tik nepakartojamu drauge praleistu laiku, bet ir draugų nugalėtomis „viršūnėmis“.

Pristatytas dokumentinis filmas „Ledo vaikai“

Šiaulių universiteto gimnazijoje įvyko netradicinė pilietinio ugdymo pamoka – susitikimas su Europos Parlamento nare Radvile Morkūnaite-Mikulėniene. Viešnia pristatė naują Ingos Berulienės ir Justino Lingio sukurtą dokumentinį filmą „Ledo vaikai“. Jame pasakojama apie sovietinių represijų metu iš Baltijos šalių ištremtų ar tremtyje gimusių vaikų gyvenimą bei likimus. Filmą pagrįstas autentiškais dokumentais, užfiksuotais fotografijose ir filmuotoje medžiagoje. Joje savo skaudžiausius vaikystės prisiminimus dalijasi tuo metu tremtyje auge, o vėliau į Lietuvą ar Latviją sugrįžę žmonės. Apie tai „Dialogui“ pranešė Šiaulių universiteto gimnazijos direktoriaus pavaduotojas **Bronislovas Rudys**.

Matematika, kultūra, karjera

Aukštesniųjų klasių mokiniai ir matematikos mokytojai iš dešimties šalių mokyklų – tarp jų ir Šiaulių Didždvario gimnazijos – antri metai dalyvauja matematikos projekte „Mathematics: E-learning and Math-Projects for Students and Teachers Across Europe“ (*Comenius*), – praneša „Dialogui“ IT mokytoja **Daiva Bukeitytė**. Pasak informacijos autorės, šis projektas leidžia skirtingų kultūrų mokiniams kartu kūrybingai mokytis tų pačių matematikos temų ir bendradarbiaujant gilinti anglų kalbos įgūdžius. Naudodami programą *Mathematica + M@th Desktop* mokiniai patys kuria suplanuotą matematikos temų užduočių sąsiuvinį kitos šalies partneriams, sprendžia užduotis, vertina, keičiasi medžiaga tam sukurtoje Moodle virtualioje mokymosi aplinkoje. Baigiant temą atlieka mokytojų parengtas kontrolines užduotis. Šiaulių Didždvario gimnazijos mokiniai ir mokytojai jau vyko į projekto dalyvių susitikimus Lenkijoje ir Suomijoje; šį rugsėjį įvyko visų projekto mo-

kyklų koordinatorių susitikimas Turkijoje. Baigiamąjį projektą didždvariečiai kurs ir vykdys su partneriais iš Teplice miesto (Čekija) gimnazijos.

Be to, didždvariečiai praneša apie įvykusius „Kultūrinės, pažintinės, ugdymo karjeros dienos“ renginius I–III kl. mokiniams. Pirmokai gimnazistai dirbo socialinių, gamtos mokslų, lietuvių kalbos, matematikos ir IT, menų, užsienio kalbų sekcijose – rengė projektus ir mokėsi mokytis. Antrojai dalyvavo renginiuose Darbo rinkos mokymo centre, Policijos komisarijate, ŠPRC buitinių paslaugų skyriuje, Šiaulių kolegijos Sveikatos priežiūros fakultete, UAB „Hampidjan Baltik“, Šiaulių respublikinėje ligoninėje. Trečiokai susitiko su kino kritike R.Paukštyte, žiūrėjo režisierės G.Beinoriūtės filmą „Gyveno senelis ir bobutė“, jį aptarė (susitikimas surengtas pagal AKIM projektą). Didždvario gimnazijos mokinių savivalda ir seimas stovyklavo Pageluvyje – aptarė nuveiktus darbus, planavo tolesnę veiklą.

Gimnazijos sienas drebino elektroninė danų muzika

Rugilės Skameraitės nuotr.

■ **Cavio ir Twirly Mist „Garso dizaino“ pamokos metu**

Vieną dieną socialiniame tinkle „Facebook“ buvo paskelbta apklausa – kiekvienas Alytaus ar šio miesto rajono mokinys galėjo balsuoti už Danijos atlikėjų apsilankymą savo mokykloje. Paskutinėmis balsavimo minutėmis į priekį buvo smarkiai išsiveržusi Alytaus Jotvingių gimnazija, bet po sunkios ir įnirtingos kovos laimėjo Putinų gimnazijos moksleiviai – ir spalio 15-ąją mokykla džiaugėsi neformalia „Garso dizaino“ pamoka ir ilgosios pertraukos metu įvykusi koncertu su elektroninės muzikos atlikėjais „Cavio“ bei „Twirly Mist“ iš Danijos.

„Du paprasti, visai neišsiskiriantys vaikinai ir mergina Putinų gimnazijos slenksčių peržengė užtikrintai ir tvirtai. Nors jau dulį slėpė plati šypsena, atlikėjai neslėpė – šiek tiek jaudinasi, nes taip greitai kurti ir įrašinėti dar niekada nebandė, o ir Lietuvoje lankosi pirmą kartą.

Elektroninės muzikos atlikėjus Lietuvoje nustebino rudens numarginti medžių lapai („Danija yra arti jūros, tad rudenį čia

daug lyja, pučia labai stiprus vėjas, todėl mes trumpai matome spalvotus lapus ant medžių“, – aiškino svečiai) ir kava, patiekta porcelaniniame puodelyje („Danijoje jau seniai nebe geriama kava paprastuose puodeliuose ir niekas jos nebedaro namuose, mes ją nusiperkame degalinėse ar parduotuvėse“, – atviravo „Twirly Mist“).

Per ilgąją pertrauką gimnazistai nemiegojo, neruošė pamokų, o judino savo kūną elektroninės muzikos ritmu. Visi praeidami su atlikėjais sveikinosi, klausinėjo įvairių dalykų ir drąsiai su jais kalbėjo, o dviem gimnazijos klasėms dargi pasisekė sukurti dainą kartu su danų atlikėjais.

Mokytojai taip pat nebuvo palikti šešėlyje! Muzikos mokytojas T.Šikšnelis sudainavo lietuvių liaudies dainą „Ant kalno mūrai“, o ir jo auklėtinė G.Bobinaitė atliko „Adele – Rolling in the deep“ dainos priedainį. Šie du labai skirtingi kūriniai buvo sukelti į vieną unikalų kūrinį, kurį padėjo sukurti visi gimnazistai“, – pasakoja „Dialogui“ jau minėta gimnazistė **Guoda Bobinaitė**.

Mokyklų internetinių puslapių klaidos

Laima VERBICKIENĖ,

Radviliškio Lizdeikos gimnazijos mokytoja

Galia ir grėsmė

Šiandieninėje mokslo ir technikos epochoje didžiulis informacijos srautas, tinkami jo pateikimo būdai gali efektyviai prisidėti prie gimtosios kalbos saugojimo ir puoselėjimo, tačiau nesunku įsivaizduoti, kokią žalą kalbos kultūrai gali padaryti net ir viena nedidelė klaida, patekusi į žiniasklaidą – laikraštį, tiražuojamą šimtais tūkstančių egzempliorių, ar internetinį puslapį, kurio lankytojų skaičius gali būti begalinis. O ką jau bekalbėti, kai paliekama ne viena, o kelios klaidos, su kuriomis susiduria skaitytojai. Be abejo, didžioji skaitytojų dalis sugeba kritiškai vertinti kalbos reiškinius, bet nemaža grupė nėra apsaugota nuo pavojaus užsikrėsti ta ar kita klaida. Spauda, internetas, radijas, televizija, netgi kinas ar teatras kartais, deja, tampa netaisyklingos, nelogiškos, nestilingos ir netgi sudarkytos kalbos šaltiniu.

Įvairiose Lietuvos mokyklose šiuo metu aktyviai veikia jų internetinės svetainės, kuriose sukurtas savitas stilius, dizainas, numatyti įdomūs informacijos pateikimo būdai. Jau keletą metų šalyje vyksta įvairūs konkursai, kurių metu renkamos geriausios interneto svetainės sukūrusios mokyklos. Šiuose konkursuose didžiausias dėmesys yra skiriamas tinklalapių dizainui, struktūrai, turinio ir formos pateikimui, o kalbos taisyklingumas, deja, yra nustumiamas į paskutinę vietą, galbūt todėl ir nugalėtojų svetainėse pasitaiko nemažai kalbos klaidų.

Švietimo ir mokslo ministerijos išleistose metodinėse rekomendacijose mokyklų interneto svetainėms (Nr. ĮSAK-251) pateikiami patarimai, kaip kurti internetinius puslapius. 15-oje dalyje „Tinklapio medžiaga“ pateikiamas reikalavimas, kad mokyklų interneto svetainėse informacija būtų pateikta Lietuvos Respublikos valstybine kalba. Šio punkto 4-oje dalyje yra pastaba, kad „medžiaga pateikiama be dalykinių klaidų“. Platesnio paaiškinimo nėra, konkretnių ir aiškesnių rekomendacijų apie internetinio puslapio kalbą taip pat nėra.

Galbūt internetinių puslapių autoriai yra išsilavinę, raštingi kūrėjai? Deja, atverus pirmuosius mokyklų internetinius puslapius, teko greitai nusivilti. Nors akis trau-

kė įdomus dizainas, struktūra, solidus informacijos pateikimas tarsi pereidavo į linksma ir žaismingą žaidimą, bet perskaičius medžiagą atidžiau rasta daug rašybos, skyrybos klaidų, netaisyklingos kalbos pavyzdžių.

Mokyklų internetinės svetainės yra skirtos plačiai bendruomenei (mokytojams, mokiniams, tėvams, svečiams), taigi jos tampa savotišku mokyklos veidu, reprezentuojančiu mokymo įstaigą, todėl svarbu, kad kalba jose būtų vartojama tinkamai.

Rekordininkės ir antirekordininkės

Džiaugėmės su mokiniais (prieš keletą metų mano mokinukų darbas „Mokyklų internetinių puslapių kalba“ Respublikiniame jaunųjų filologų konkurse užėmė III vietą), kai skaitydami mokyklų puslapiuose paskelbtą medžiagą nerasdavome klaidų arba aptikdavome tik vieną kitą klaidelę: praleistą raidę, nepabaigtą žodį ar spausdinimo klaidą. Net 18-oje iš 113 peržiūrėtų mokyklų tinklalapių neradome klaidų arba radome jų tik vieną. Tai įvairių šalies vietų ir įvairių mokymo pakopų mokyklos, ne tik gimnazijos, vidurinės, bet ir pagrindinės mokyklos, kuriose „sukurta išvaizdi mokyklos svetainė suteikia žaismingumo, sukelia malonius prisiminimus, patirtus mokyklos suole, bei leidžia informacijos paiešką padaryti linksmą“ (www.jurguciomokykla.lt). Pagyrimo vertos dar 43 mokyklos, kurių svetainėse radome 2–5 klaidas.

Apmaudu, tačiau buvo ir nemalonių rekordų: grubiausios rašybos ir skyrybos klaidos, reikiamo stiliaus nepaisymas, net šokiruojantys netaisyklingos kalbos pavyzdžiai. Antirekordininkėmis tapo viena Panevėžio (26 klaidos), viena Biržų (23 klaidos), viena Šilutės (20 klaidų) mokykla. Net 37 tinklalapiuose pastebėjome po 6–11, 7-juose – po 12–17, o dar 8-juose – po 18 ir daugiau klaidų.

Kur stringa rašyba?

Keista, bet daugiausia problemų sukėlė vienaskaitos galininko ir daugiskaitos kilmininko rašyba. Radome net 53 daiktavardžių, būdvardžių, dalyvių, įvardžių įvairių linksnių rašymo klaidas. Manytume,

kad tokio pobūdžio klaidos atsiranda dėl autorių išsiblašymo ir skubėjimo. Nemažai klystama rašant balsius žodžių šaknyje ir priesagoje, painiojami ilgieji ir trumpieji balsiai: ilgieji nekirčiuoti balsiai yra trumpinami, o trumpieji ilginami. Tokių klaidų radome 28. Šių klaidų atsiradimui įtakos tikriausiai turėjo ne tik reikiamų žinių stoka, bet ir gimtoji tarmė, kuri dažnai veikia kirčiavimą ir tarimą. Trečioje vietoje – nosinių balsių rašyba žodžių šaknyje. Tai dažnai, kurie tikriausiai buvo tinkamai neišmokyti, todėl ir atsiranda tokios klaidos. Nemažai daroma žodžių rašymo kartu ir atskirai klaidų: dažniau parašoma skyrium, kur reikėtų drauge, bet pasitaikė ir atvejų, kai buvo padaryta atvirkščiai. Mažiau problemų sukėlė priebalsių asimiliacija bei tikrinių daiktavardžių rašyba. Kitos rašybos klaidos retesnės, labiau atsitiktinės.

Skyryba ir kitkas

Lietuvių kalbos skyryba laisvesnė negu rašyba, bet skyrybos klaidų daroma daug. Dažniausiai pamirštama atskirti šalutinius sakinius, o kai jie įterpti į pagrindinį, neretai skiriami tik iš vienos pusės (87 klaidos), neskiriami išplėstiniai dalyviniai ir būdvardiniai pažyminiai, einantys po pažymimojo žodžio, arba tokie pažyminiai skiriami, kai eina prieš pažymimąjį žodį (64 klaidos). Sunkumų sukėlė ir vienas sakinių dalyvis (41 klaida), kai dedami kableliai prieš kai kuriuos nesikartojančius jungtukus. Autoriai kartais atskiria tokias sakinių dalis, kurių negalima skirti, kartais net veiksnių nuo tarinio. Pastebėjome, kad skyrybos ženklai neįvairūs, tekstuose dominuoja kablelis, nepagalvojama, kad vietoj jo geriau tiktų kabliataškis, dvitaškis, brūkšnyš.

Didžioji lietuvių kalbos leksikos dalis yra norminė, todėl leksikos klaidų radome nedaug. Dažniausiai svetima reikšmė vartojami veiksmažodžiai (*rišti, vesti*) ar iš jų padarytos formos, nes jų reikšmių sistema gana plati. Morfologijos klaidų taip pat radome nedaug. Pastebėjome, kad kartais parenkama ne ta giminė, skaičius, linksnis, painiojamos sangražinės ir nesangražinės formos, klystama vartojant skaitvardžių, įvardžių, veiksmažodžių formas. Sintaksės klaidas buvo nelengva atpažinti, gal todėl jų radome nelabai daug. Pastebėjome, kad žodžių junginiai klaidingai sudaromi, kai parenkamas ne tas linksnis arba

ne ta prielinksninė konstrukcija – prielinksnis, einantis su linksnium. Neretai buvo klystama, kai taisyklinga padalyvio forma tam tikruose žodžių junginiuose vartojama netaisyklingai, dažniausiai vietoj pusdalyvių arba dalyvių.

Kartais internetinės svetainės tvarkomos paskubomis, pritrūkstant atidumo ir pastabumo. Taip atsiranda išsiblašymo klaidos: praleidžiamos raidės, jos sukeičiamos vietomis, sujungiami ir nepabaigiami žodžiai ir t. t. Tokių klaidų autoriai nemaloniai nustebina ne tik originalumu, bet ir parodo savo menką atsakomybės jausmą.

Logikos pokštai

Kai spausdintas gimtasis žodis iškraipomas, tada jokios internetinio puslapio grožybės nebetenka tikrosios prasmės. Nelogiško teksto pavyzdžių pasitaikė nemažai, jų buvo netgi svarbiuose mokyklų dokumentuose.

Įdomi ištrauka iš mokinio taisyklių: „Griežtai draudžiama atsinešti saulėgrąžų. Negalima nešti jokių brangių daiktų, pagaidautina mobilių telefonų.“ Dar keli jau kitų mokyklų mokinio taisyklių punktai: „Mokiniai į kabinetą įeina kartu su mokytoju.“ „Neleidžiama (mokiniams) mokyklos patalpose bėgioti.“ „Mokyklos patalpose vaikščioti, stoviniuoti pamokų metu su paltais, kuprinėmis be mokytojo leidimo draudžiama.“ „Leisti savo laisvalaikį be mokytojo priežiūros mokykloje po pamokų draudžiama.“

Pedagogams taip pat yra sugalvota įvairiausių painių dalykų: „Pedagogams draudžiama: palikti mokinius kabinete be mokytojo.“ „Mokytojas paruošia kabinetą darbui, užtikrina, kad prasidėjus pertraukai mokiniai susineštų knygas į kabinetą“ arba „Budintis poilsio vakare mokytojas nutraukia poilsio vakarą, jeigu vienai valandai nuo vakaro pradžios salėje šoka mažiau kaip 8 poros.“

Apmaudu, kai gimtoji kalba nėra suvokiama kaip integralumo ar kultūrinio paveldo dalis, todėl būtina stiprinti bei visapusiškai ugdyti lietuvių kalbos, kaip išraiškos priemonės ir žmonių bendravimo kokybės, faktorių.

Šis darbas buvo įdomus, prasmingas, nes pastaruoju metu labai pagėrėjo ir mūsų gimnazijos internetinės svetainės kalba. O tai ir yra svarbiausia.

Lituanistų išvyka Maironio takais

Marijampolės savivaldybės lietuvių kalbos mokytojų metodinės grupės pedagogai buvo išvykę pasižvalgyti po Maironio numylėtas gimtąsias vietas. Bernotai, Pasandravys, Šiluva simboliškai įamžina įdomų ir sudėtingą dvasininko ir poeto Maironio gyvenimo bei kūrybos kelią. 1987 m. įrengtas pėsčiųjų takas, sujungęs Bernotų ir Pasandravio sodybas. Maironio ažuolų taką (apie 1 km) poeto garbei pasodino žinomi Lietuvos kultūros, mokslo veikėjai, Maironio giminaičiai. Pasandravio ir Bernotų aplinką, takus puošia 1991 m. Lietuvos tautodailininkų kūrybinės stovyklos metu išdrožti ir Maironio gimtinei padovanoti kryžiai bei koplytėlės, tarp kurių yra „Šv. Jonas Nepomukas“, saugantis Maironio šaltinėlių ir upelius. Bernotuose dar auga obelys, ošia pušis, menanti Maironio apsilankymą buvusioje tėvų, vėliau – sesers sodyboje.

Šiluva – viena iš 5 vietovių Europoje, kur Marijos pasirodymas oficialiai pripažįstamas Katalikų bažnyčios. 1608 m. kaimo pakrašty, ant akmenų, piemenims apsiereiskę Mergelė Marija. Toje vietoje buvo pastatyta koplyčia, kurioje ir dabar yra tą įvykį menantis akmuo. Dabartinę mūrinę Apsireiškimo koplyčią 1906 m. suprojektavo architektas Antanas Vivulskis. Tačiau projektas buvo patvirtintas tik po penkerių metų, surinkus visas numatytas lėšas. 1912 m., minint Apsireiškimo 300 metų sukaktį, kunigas Jonas Mačiulis-Maironis pašventino koplyčios kartinį akmenį. Iškilio sakralinis statinys tik 1924-aisiais, o 1993-aisiais viešėdamas Lietuvoje šioje koplyčioje meldėsi ir popiežius Jonas Paulius II. Pasimeldėme ir mes Švč. Mergelės Marijos Gimimo bazilikoje bei didingoje Apsireiškimo koplyčioje.

Užsukome ir į Betygalos miestelį Ra-

seinių rajone, netoli Dubysos kranto, prie mažo Vieversos upelio. Čia, Šv. Mikalojaus bažnyčioje, Maironis krikštytas, senosiose kapinėse palaidoti jo tėvai. Betygaloje poetas lankė pradžios mokyklą. Pasivaikščiojome iki M. Daukšos ažuolo, šv. Jono šaltinėlio, kurį išgarsino taip pat Jonu krikštytas poetas. Jau būdamas garbaus amžiaus dvasininkas 1931-ųjų liepos pabaigoje, per Onines, irgi pabuvojo prie šaltinėlio. Vietos žmonės tiki, kad nusipraususieji trykštančiame šv. Jono šaltinėlyje gali išlikti sveiki, jauni ir gražūs.

Aplankėme ir Tytuvėnų architektūrinį Bernardinų vienuolyno ir Šv. Mergelės Marijos bažnyčios ansamblį. XVII–XVIII a. pastatytas ansamblis vertinamas kaip unikalus architektūros paminklas, labai mažai pakitęs nuo pastatymo laikų, vienas geriausiai išlikusių baroko epochos paminklų Lietuvoje ir Šiaurės Europoje. Šiuo metu

Tytuvėnų vienuolynas gydomi gaisro padarytas žaizdas.

Dubysos slėnyje užsukome ir į Maslauskikių vandens malūną. Jame kažkada buvo filmuojami lietuviškos kino juostos „Niekas nenorėjo mirti“ epizodai.

Sustojome ir prie Lyduvėnų geležinkelio tilto – ilgiausio (beveik 600 m) ir aukščiausio (42 m) Lietuvos tilto per Dubysą ir jos slėnį. 2008 m. tiltas paskelbtas Kultūros paminklu. Dubysos regioninio parko kraštovaizdžiui šis statinys suteikia išskirtinumo. Didžiausias Lietuvoje tiltas savo papėdėje glaudžia nedidelį ir jaukų Lyduvėnų miestelį.

Už turiningą ir prasmingą išvyką dėkojame Padovinio pagrindinės mokyklos mokytojai Zenonui Meškelevičiui ir „Sūduvos“ gimnazijos mokytojai bei metodinės grupės vadovei Virginijai Gurevičienei.

Levita KIVERIENĖ,

Marijampolės marijonų gimnazijos mokytoja

Maironis, haiku ir „Sidabrė“

Joniškio r. Kriukų bibliotekoje gražus būrelis miestelio pagrindinės mokyklos mokinių, paraginti lietuvių kalbos mokytojų L. Eitkevičienės ir L. Kasiulienės, pakviesti miestelio bibliotekininkės V. Navickienės, dalyvavo literatūrinėje valandėlėje, skirtoje garsaus lietuvių poeto Maironio 150-osioms gimimo metinėms paminėti. Šventėje viešėjo ir Kriukų parapijos kunigas V. Kurtinaitis bei ilgametė kriukietė, vietinės šnektos žinovė, skaitovė K. Bambonaitė. Įkvėpti šventės svečių skaitomos lyrikos, devintokai ir dešimtokai susirungė viktorinoje – demonstravo ne tik savo žinias apie žymiojo lietuvių dainiaus gyvenimą bei kūrybą, bet ir išradimą, reakcijos greitumą. Įsitraukė mokiniai ir į improvizuotus Maironio kūrybos skaitymus.

Informacijos apie renginį autorė mokytoja **Ligita Eitkevičienė** taip pat praneša, jog Kriukų miestelio bibliotekininkė mokyklos muziejui įteikė dvi vertingas dovanas – surinktą net kelių dešimčių senumo „Tarybinio balso“ laikraščių aplanką ir pastarojo dešimtmečio „Sidabrė“ laikraščio egzempliorių, kuriuose rašoma apie mokyklą, aplanką. Neliko skolingi ir mokiniai – jie bibliotekai padovanojo poeto biografijos ir kūrybos motyvais dešimtokų sukurtus haiku. Šis žanras, jaunųjų literatų manymu, savotiškas kūrybinis tiltas, galintis padėti suartinti Maironį ir XXI a. jaunimą.

Pamačius įspūdis didesnis nei skaitant aprašą...

- Kauno r. Garliavos vidurinės mokyklos mokiniai su mokytoja **Regina Jasukaitiene** Maironio tėviškėje.
- 150-osioms poeto gimimo metinėms paminėti Maironio keliais ekskursavo ir Pranciškonų gimnazijos (Kretinga) mokiniai, – praneša „Dialogui“ **Alina Lubyte**.
- Rytoj (10 26) Jono Mačiulio-Maironio 150-ųjų gimimo metinių proga Kauno Maironio universitetinėje gimnazijoje (KMUG) organizuojamas Lietuvos maironiečių draugijos sambūris-minėjimas, akcija „Susivieniję apkabinkime Maironio Senamiestį“, meninė programa „Mūsų Maironiui“ prie tautos dainiaus kapo, ekskursijos „Maironis Kaune“ Lietuvos maironiečių draugijos nariams (veda KMUG maironiečiai). Renginio organizatoriai: Kauno arkivyskupijos kurija, Kauno šv. apaštalo Petro ir Povilo arkikatedra bazilika, Kauno kunigų seminarija, Maironio lietuvių literatūros muziejus, KMUG.

MOKYKLOSE

Humanitaro dieną romuviečiai paskyrė Maironiui

Minėdama 150-ąsias Maironio gimimo metines, Šiaulių „Romuvos“ gimnazijos bendruomenė tradicinę Humanitaro dieną paskyrė iškiliam Lietuvos dainiui – Maironio eiles gimnazistams skaitė aktorius Petras Venslovas. „Jauni žmonės godžiai gėrė kiekvieną menininko lūpomis ištartą Maironio žodį, bandė suvokti jo prasmę, mintyse ieškojo dabarties laiko sąsajų su tuo, kas jau buvo ir kas liko amžina. Po susitikimo gimnazistai prisiminė Maironio kūrybą, deklamavo, samprotavo apie poeto idėjų vertę šiandien, apie pagarbą tikriesiems autoritetams, apie tai, kokią pamokslą vertėtų išgirsti šiandienos visuomenei. Daugelis jaunų žmonių su Maironiui norėtų pasikalbėti apie kūrybą ir kūrybinį įkvėpimą, apie gyvenimą ir amžinąsias vertybes, apie skirtingą kartų požiūrį į tautiškumą, apie pilietinę brandą. O svarbiausių žodžių olimpe puikavosi gimnazistų išrinktas žodis *Tėvynė* – ne paprastas, o gyvas žodis, Maironio augintas“, – praneša „Dialogui“ **Gitana Trinkaitė**.

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
telen@takas.lt

www.dialogas.com

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: korektura@dialogas.com
Maketuotojas **Arturas Gusevas**: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: buhalterija@dialogas.com
Administratorė **Daiva Šilinskaitė**: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Įmonės kodas 221262680. Atsiskaitymoji sąskaita LT72 70440 6000118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone.
Už reklamos ir skelbimų turinį redakcija neatsako.
Rankraščiai neregistruojami ir negrąžinami.
Kopijuoti ar platinti savitiraštyje publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.

Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIJA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS FONDAS Media Support Foundation

Išleista ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. l. Tir. 2021 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos ryto“ spaustuve,
Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392–1916

Žalgiriečiai taria: „Būsiu sveikas!“

Tauragės Žalgirių gimnazija, sveikatą stiprinančių mokyklų tinklo narė, pasidalijo su „Dialogu“ išpūdžiais iš „Vaisių ir daržovių mitingo“ (respublikinis projektas „Sveikatiada“). „Integruotose chemijos ir IT, technologijų ir dailės pamokose mokiniai susipažino su vaisių ir daržovių cheminėmis savybėmis, kūrė sveiką gyvenimą propaguojančius plakatus, ekologiškų maisto produktų ženklus, meniškai išraižė moliūgus... Technologijų kabinete organizuotoje parodoje puikavosi išradimais gimnazistų mamų ir močiucių virtos daržovių mišrainės, uogienės... Neliko nuošalėje ir mokytojai – jie entuziastingai įsitraukė į rudeniškai turtingą vaisių ir daržovių kulinarinį šou. Smagiausias, aišku, degustacijos procesas...“ – pasakoja projekto koordinatore mokykloje J. Veisienė.

■ Kūrybingi projekto dalyviai padovanojo moliūgams naują „veidą“.

Sveikai ir kūrybingai

„Sveikatiados“ projekte socialinės pedagogės D.Švedienės iniciatyva jau keletą metų dalyvauja ir Prienų r. Stakliškių vidurinės mokyklos mokiniai. Šiemet projektą papildė konkursas „Sveikuoliai – šaunuoliai!“ – jame ir dalyvavo pačios aktyviausios minėtos mokyklos klasės. „Dešimtokų atstovės morkytės surengė sveiką mitybą propaguojančią apklausą, vaišino mokinius obuoliais; septintokai pakvietė į žaidimą „Taip arba Ne“; o atspėjusiesiems dovanojo vaisius bei daržoves, nešini spalvingu plakatu apsilankę seniūnijoje, darželyje; vienuoliktokai, be kita ko, susikūrė aprangos detales, pavirsdami į rudeniinių saulėgrąžų būrį...“ – konkurso dalyvių vardu „Dialogui“ pasakoja lietuvių k. mokytoja Edita Valatkienė.

Jaunųjų samariečių krikštynos

Šiaulių Dainų progimnazijos skaityklos vedėja K.Koveckytė „Dialogui“ parašė apie minėtoje mokykloje vykusį savo mokyklos ir „Romuvos“ progimnazijos jaunųjų samariečių renginį „Svarbiausias žmogaus pašaukimas – mylėti“. Jį, be pačių jaunųjų samariečių, organizavo Dainų progimnazijos tikybos mokytoja Laisva Jankauskienė, renginyje dalyvavo ir Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčios kunigas Tomas Ūksas, „Romuvos“ progimnazijos tikybos mokytoja Violeta Dališanskienė. Moksleiviai parodė savo aprengtą vaizdinę medžiagą apie samariečių gerumo darbus, surengė smagias naujokų krikštynas. „Visuomeniška veikla užsiimančios jaunieji samariečiai įgyja komandinio darbo įgūdžių, savanoriavimo patirties, plečia pažįstamų ir draugų ratą, perima krikščioniškomis vertybėmis grįstą gyvenimo būdą, mokosi tolerancijos, atsakingumo bei pareiškimo“, – dalijasi informacijos autorė.

Operetė „Barborytės daržas“

Kėdainių mokyklos-darželio „Puriena“ pedagogės Sveiko maisto savaitę nutarė paminėti ne tik pokalbiais apie daržovių, vaisių naudą mūsų sveikatai, surengta piešinių paroda „Penkios spalvos lėkštėje“, bet ir operetė „Barborytės daržas“. Nuotaikingą operetės muziką, spalvingas daržovių arijas sukūrė meninio ugdymo pedagogė Dalytė Ivoškienė (šios informacijos „Dialogui“ autorė). Pedagogės vaidino laikydamos rankose tikras daržoves...

Sukurtos istorijos padeda bendrauti

Zūbiškių biblioteka (Kaišiadorių r.) laimėjo akcijos „Metų knygos rinkimai“ dovaną – galimybę pasikviesti vieną iš akcijos „Metų knygos rinkimai 2011“ autorių. Tad bibliotekininė Ona Raudeliūnienė suorganizavo susitikimą su poetu, publicistu, vaikų rašytoju, teatro ir kino režisieriumi Vytautu V.Landsbergiu. Susitikime dalyvavo ne tik mažieji skaitytojai, mokyklos-darželio „Rugelis“ mokiniai, bet ir mokytojai, bendruomenės nariai. Rašytojas pristatė savo knygas „Kiškis Pranciškus be abejoj“, „Pasaka apie Dievo vaikėlį“, „Varlė bunkeryje“. „Jis pasakė, kad įdomiausias bendravimo būdas yra pokalbiai, kad jo sukurtos istorijos padeda bendrauti ir kurti šiltus santykius tarp žmonių. Dar vienas iš bendravimo būdų, pasak rašytojo, yra muzika. Jis išsitraukė gitarą ir pradėjo dainuoti lietuvių liaudies dainas. Netrukus mokiniai ėmė jam pritarti ir dainuodami lingavo...“ – pasakoja „Dialogui“ Žydrone Paškevičienė.

■ Vytautas V.Landsbergis su skaitytojais bendravo Zūbiškių bibliotekoje.

Balionėlių diena Domeikavoje

Kauno r. Domeikavos lopšelis-darželis vykdo sveikatingumo projektą „Aš būsiu sveikas keliaudamas sporto takeliu“. Pedagogės, propaguojamos aktyvų fizinį judėjimą grynai ore, sukvietė darželio bendruomenę, ugdytinių tėvus ir artimuosius į šventę „Balionėlių dieną“. Po bendros mankštos šventės dalyviai, pasipuošę įvairiaspalviais balionais, pasisklido po lauko aikštelę ir varžėsi įvairiose rungtyse, estafetėse, krepšinio, tinklinio ir futbolo rungtynėse. Daug sportinio jaudulio patyrė dviratininkai: startavę kartu su direktore V.Lenortavičiene ir sėkmingai pasiekę finišą, jie išreiškė norą startuoti dar kartą... Apie renginį „Dialogui“ parašė auklėtojos Dalia Šidlauskienė ir Aušra Pūdymaitienė.

Judriųjų žaidimų olimpiada

■ Smagiosios Panevėžio gamtos mokyklos judriųjų žaidimų olimpiados rungtys

Panevėžio gamtos mokyklos išskirtinė ugdomoji gamtinė aplinka (parkas, žaidimų takai, pievos, daržos...) sudaro ypač palankias galimybes vaikams pažinti ir auginti vaistines žoleles, ekologiškas daržoves, aktyviai ir prasmingai leisti laiką gryname ore. Mokykla jau ne vienus metus vykdo projektą „Mokausi sveikai gyventi“, sveikos gyvensenos programas „Sveikatos daržas“, „Žalioji savaitė“, „Valgymo žaidimų aikštelės“ ir t. t. Mokyklos rengiama judriųjų žaidimų olimpiada „Gamtos sveikatingumo takas“ populiarina judėjimą sveikatos labui: vaikams organizuojamos judriosios valandėlės būrelių užsiėmimų metu, rengiamos estafetės, varžybos, kuriose dalyvauja ne tik vaikai, bet ir jų tėvai. Būtent apie tokį renginį – judriųjų žaidimų olimpiadą, kurioje dalyvavo net 80 (1–7 klasių) mokinių, „Dialogui“ parašė Dovilė Šablinskienė.

PAKLADINIMAS MIŠKE

(Pramoga 7–18 m. moksleiviams)
Trakų r., 29 Lt/asm.

www.vaiduokliai.lt, info@vaiduokliai.lt,
mob. +370 652 16 600

ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMOS 59 UGDYMO ĮSTAIGOS

„Atžalyno“ gimnazija, Kėdainiai
„Ažuolo“ gimnazija, Zarasai
„Juventos“ progimnazija, Šiauliai
„Rasos“ progimnazija, Šiauliai
„Romuvos“ gimnazija, Šiauliai
„Romuvos“ progimnazija, Šiauliai
„Santarvės“ pradinė, Zarasai
„Saulėtekio“ vidurinė, Vilnius
„Sūduvos“ gimnazija, Marijampolė
„Žemynos“ pagrindinė, Panevėžys
Adolfo Šapokos gimnazija, Utena
Algirdo Brazausko gimnazija, Kaišiadorys
Antanavo pagrindinė, Kazlų Rūdos sav.
Aukštakalnio progimnazija, Utena
Balbieriškio pagrindinė, Prienų r.
Balsių pagrindinė, Pakruojo r.
Bukonių pagrindinė, Jonavos r.
Butrimonių Anos Krepšulų vidurinė, Šalčininkų r.
Butrimonių gimnazija, Alytaus r.
Dainų progimnazija, Šiauliai
Dauniškio gimnazija, Utena
Didždvario gimnazija, Šiauliai
Domeikavos lopšelis-darželis, Kauno r.
Dusetų Kazimiero Būgos gimnazija, Zarasai
Gamtos, Panevėžys
Garliavos vidurinė, Kauno r.
Gilvyčių mokykla, Šiaulių r.
Gruzdžių gimnazija, Šiaulių r.
Jano Sniadeckio gimnazija, Šalčininkai
Jėzuitų gimnazija, Vilnius

Jotvingių gimnazija, Alytus
Jovaro progimnazija, Šiauliai
Juliaus Janonio gimnazija, Šiauliai
Juozo Tumo-Vaižganto gimnazija, Rokiškis
Kriukų pagrindinė, Joniškio r.
Lapių pagrindinė, Kauno r.
Licėjus, Vilnius
Lizdeikos gimnazija, Radviliškis
Maironio universitetinė gimnazija, Kaunas
Marijonų gimnazija, Marijampolė
Mechanikos, Kaunas
Meno, Zarasai
Mikalojaus Daukšos vidurinė, Vilnius
Mokykla-darželis „Puriena“, Kėdainiai
Mokykla-darželis „Rugelis“, Kaišiadorių r.
Padovinio pagrindinė, Marijampolės sav.
Pauliaus Širvio progimnazija, Zarasai
Pranciškonų gimnazija, Kretinga
Putinių gimnazija, Alytus
Simono Daukanto gimnazija, Šiauliai
Skaistakalnio pagrindinė, Panevėžys
Sporto centras, Zarasai
Stakliškių vidurinė, Prienų r.
Šiaulių universiteto gimnazija, Šiauliai
Tėvo Benedikto Andruškos pradinė, Šiauliai
Tuskulėnų vidurinė, Vilnius
Vaiguvo Vlodo Šimkaus vidurinė, Kelmės r.
Žalgirių gimnazija, Tauragė
Žirmūnų gimnazija, Vilnius

Vaiguvoje atidarytas renovuotas stadionas

Kelmės r. Vaiguvo Vlado Šimkaus vidurinė mokykla džiaugiasi atnaujintu stadionu. Jo atidarymo šventės dalyvių kolona – mokiniai su olimpine atributika, svečiai, mokytojai ir mokinių tėvai – skambant muzikai apėjo stadione Garbės ratą. „...Nepriėmė mūsų savivaldybė, kada renovavo mokyklų stadionus. Buvome per maža mokykla. Mes radome kitą nišą – Kelmės krašto partnerystės vietos veiklos grupę (VVG)“, – šventėje stadiono renovacijos istoriją pasakojo mokyklos direktorė Irena Vileikienė. Labiausiai mokyklos bendruomenė dėkinga direktorės pavaduotojai ugdymui Salomėjai Aginskienei už jos rūpestį, vadovavusiai stadiono atnaujinimo projektui, ieškojusiai rėmėjų ir t. t. „Dialogui“ apie tai pranešė mokytojos **Felicija Vasiliausienė** ir **Sigutė Andrulienė**.

Mezgė pažintį su Visata

Panevėžio Skaistakalnio pagrindinės mokyklos moksleivės **Greta Beresinevičiūtė** ir **Austėja Zumbrikaitė** parašė „Dialogui“ apie savo ir bendramokslių išvyką į Molėtų astronomijos observatoriją ir Etnokosmologijos muziejų. Ekskursantai sužinojo, kaip mūsų protėviai pagal žvaigždes suprasdavo, kada švęsti įvairias šventes, kada sėti, nuimti derlių, pamatė lietuvišką ir runų kalendorius, gavo palaikyti rankose tikrą meteoritą. „...Pagaliau atsidūrėme viršuje. Pro stiklinius langus matėme kelis ežerus, mišką. Gaila, buvo apsiniaukę, tad visų ežerų (sakė, kad giedrą dieną galima pamatyti net šešis) nematėme. Nenusiminėme, griebėme fotoaparatus ir įamžinome skulptūras, padarytas iš stiklo. Pabuvę lyg danguje, leidomės žemyn. Vos spėjome atsipūsti, mus pakvietė į kitą pastatą – observatoriją. Čia susipažinome su didžiausiais pasaulyje teleskopais, sužinojome, kur jie pastatyti. Po to „keliaavome“ po tolimiausias galaktikas, matėme žvaigždžių spiečius, kometas, įvairiausias Visatos vaizdus“, – pasakoja informacijos autorės.

Gimnazistas pakvietė į medžio drožinių parodą

Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijos skaitykloje surengta jau ketvirta 16-mečio gimnazisto Ryčio Milkinto medžio drožinių paroda. Autorius pasakojo medžio drožinėjimu susidomėjęs „Juventos“ progimnazijoje. Pradėti dirbti įkvėpė mokytojas tautodailininkas Romas Ratkevičius. Ryčio teigimu, labai svarbi mokytojo įtaka: jeigu moka sudominti, skatina ką nors pradėti, tada ir entuziazmo atsiranda labai daug.

Rytis drožinėja jau ketverius metus ir tikisi, kad tai visada bus jo laisvalaikio leidimo forma; ateitį jaunuolis planuoja sieti su ekonomikos mokslais. Idėjų drožiniams pasisemia žiūrėdamas kitų tautodailininkų darbus, bendraudamas su jais.

Viena iš R.Milkinto parodų buvo eksponuojama Šiaulių Tėvo Benedikto Andruškos pradinėje mokykloje Mokytojų dienos proga. Po to buvo angelų, kaukių parodos.

16-mečiui svarbu lietuvių liaudies tradicijų ateitis. Rytis Milkintas tikisi, kad tokios parodos padeda jas išsaugoti ir puoselėti. Jo drožinės kaukės, įrankiai, šaukštai, samčiai – irgi lietuvių liaudies tradicijų dalis.

Vis dažniau lietuvių kalbos, istorijos mokytojai kviečia R.Milkintą vesti pamokų apie tautosaką. Pasak Ryčio, mokytojo darbas jam taip pat atrodo įdomus, kalbėti auditorijai jam patinka. Dabar planuojama kaukių paroda Povilo Višinskio viešojoje bibliotekoje, o prieš Vėlykas – medinių margučių paroda Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijoje.

Roberta SAUDARGYTĖ,
Šiaulių Juliaus Janonio
gimnazijos muziejaus
vadovė

■ 16-metis gimnazistas Rytis Milkintas drožinėja jau ketverius metus, idėjų drožiniams pasisemia žiūrėdamas kitų tautodailininkų darbus, bendraudamas su jais.

Gerbiami mokytojai, direktoriai, darželių auklėtojai, dėstytojai,
„Dialogas“ – Jūsų profesinis laikraštis.

Kviečiame prenumeruoti ir siūlome 3 variantus –
rinkitės Jums patogiausią!

I.

Popierinė laikraščio versija

Užsiprenumeruoti galima:

- Interneto svetainėje www.dialogas.com. Raskite prenumeratos nuorodą, ją paspauskite, užpildykite pateiktą formą ir šią atsiųskite į redakciją.
- Visuose „Lietuvos pašto“ ir „Lietuvos ryto“ skyriuose – tradiciškai.

Prenumeratos kaina:

- » pusei metų (6 mėn.) – 95,94 Lt,
- » 3 mėn. – 47,97 Lt,
- » 1 mėn. – 15,99 Lt.

II.

Elektroninė laikraščio versija

Prenumeruoti galite adresu

<http://www.dialogas.com/pdf-prenumerata/>

- Elektroninės versijos prenumerata iki 50% pigesnė.
- Prie aktualiausios švietimo informacijos bei kitos „Dialogo“ medžiagos galėsite prieiti visada – bet kurioje pasaulio vietoje bet kuriuo paros metu, kur yra kompiuteris ir interneto ryšys.

Prenumeratos kaina:

- » pusei metų (6 mėn.) – 52,77 Lt,
- » 3 mėn. – 29,74 Lt,
- » 1 mėn. – 10,00 Lt.

III.

Tinklapis – dialogas.com

www.dialogas.com – nuomonių ringas

- Švietimo aktualijos
- Straipsnių fragmentai
- Internetinė apklausa
- Nuotraukos, nuorodos, komentarai, archyvai
- Kita naudinga informacija

Jei kiltų klausimų, paskambinkite į redakciją
tel. (8 ~ 5) 234 1571 arba parašykite info@dialogas.com –
ir gausite visą Jus dominančią informaciją.

www.dialogas.com –
įvairių nuomonių ringas